

AKTUALNO VPRAŠANJE

Dela na cesti Petrovo brdo — Bohinj grede h koncu. Če ne bo nagajalo vreme, bo nova cesta, ki bo vezala Primorsko z Gorenjsko, predvidoma dograjena konec tega oziroma v začetku drugega meseca. Povprašali smo predsednika Okrajnega ljudskega odbora Kranj Mirana Košmelja, kakšen pomen ima nova cesta za razvoj gospodarstva in turizma Gorenjske in Primorske.

»To je prva investicija na Gorenjskem, kjer so z levjim deležem sodelovale enote JLA«, je med drugim dejal tov. Košmelj. »Cesta je velikega

pomena za razvoj turizma, ker nudi ugodno zvezo Gorenjske s Primorsko in hkrati najkrajšo zvezo Gorenjske z morjem in novo zvezo Bohinjske doline s Selško dolino. Nova cesta bo hkrati odprla dostop tudi v doslej še neobiskan in nepoznan planinski smučarski svet Sorške planine. Ob normalnem vzdrževanju bo namreč cesta dostopna tudi v zimskem času.

Cesta je v celoti grajena na temelju ekonomske računice. Tisti del ceste, ki je ni gradila vojska, to je del od odcepa ceste na Rotvarico do Sorške planine pa je treba upoštevati kot gozdno komunikacijo.

Cesta bo presegla lokalni pomen predvsem tedaj, ko bo rešeno vprašanje ljubeljskega predora, ker bo s tem ustvarjena najbližja avtomobilska zveza med Srednjo Evropo in Jadranom. Tudi za gozdarstvo je cesta neprecenljivega pomena. Sposobna bo za vsak avtobusni promet in bo zelo soliden, sodoben gradbeni objekt. Če bo vreme ugodno, bo cesta že v letošnji zimski sezoni omogočila turistom iz Trsta, da bodo prišli po najkrajši poti na Gorenjsko in tu preživeli svoj zimski oddih.«

Lj.

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X., ŠT. 87 — CENA DIN 10.—

Kranj, 8. novembra 1957

40 LET OKTOBRA

IZ GOVORA PREDSEDNIKA OKRAJNEGA ODBORA SZDL KRANJ
TOVARISA FRANCA POPITA NA AKADEMIJI V POCASTITEV
40-LETNICE OKTOBRSE REVOLUCIJE V KRANJU

Te dni so spomini tretjine človeštva na svetu, ljudstev v deželah, ki grade socializem, delavskega razreda kapitalističnih dežel in demokratičnih množic kolonialnih ljudstev posvečeni dogokom pred 40 leti. Misli spoštovanja in občudovanja romajo nazaj k rdečemu Oktobru, rojstvu proletarskih revolucij. Od tedaj dalje merimo dolžino poti, ki si jo človeštvo utira s krčevitimi koraki v socializem.

Revolucija, katere nosilec je bila prvič v zgodovini nova družbena sila, proletarijat, je globoko pretresla temelje kapitalističnega sveta. Vzvalovila je ljudske množice, da liki valovi razburkanega morja butajo ob stari svet, svet izkoriščanja človeka po človeku, ga razjedajo in drobijo, pri tem mnogokrat obnemorejo, oslabijo, se ubijajo, pa zopet s še večjo silo narastejo, nakipijo.

Človeštvo je v neprestanem gibanju k boljši prihodnosti. Ko bi le mogli ujeti na filmski trak vse razredne spopade! Od časov, ko se je homo sapiens zavedel svoje bitni, od življenja v pracomunistični skupnosti, ko je trgjal verige sužnjeposestniške družbe, ko se je kot tlačan puntal fevdalca, ko je razdedinjen proletarec z njemu lastno discipliniranostjo, organiziranostjo, enotnostjo in jasno politično orientacijo z modernimi sredstvi političnega boja, z domiselno in učinkovito strategijo in taktiko bojeval boj na življenje in smrt s kapitalistom. To so bili vzponi in padci, krvavi zapleti in razpleti! To bi bil zgodovinski roman ali drama!

In vedno je zmagal tisti družbeni red, katerega nosilec je bil naprednejši, vital-

nejši. Noben razred do proletariata ni zmožni odpraviti družbenih nasprotij. Razredi so se menjavali. Namesto starih oblik boja in zatiranja so prihajale nove, dokler se ni pojavil proletarijat, kateremu je zgodovina namenila častno poslanstvo, da ustvari brezrazredno družbo, v kateri ne bo več izkoriščanja človeka po človeku.

In tako je prišla Oktobrska revolucija. Carska Rusija, do vrha nasičena protislovij ekonomske, notranje družbene, geografske, mednarodne, vojaške, nacionalne narave se je razpočila. Razklenil se je najšibkejši člen v verigi kapitalističnega sistema.

Delavski razred, tedaj še maloštevilčen, in njegova boljševiška partija z nesmrtnim Leninom sta do kraja razumela nastali položaj. Z revolucionarno izkušnostjo sta popeljala viharne množice na oblast. »Oblast delavcem in kmetom.« je šlo od ust do ust. Niklji so sovjeti, utelešenje demokratične zveze delavcev, vojakov in kmetov. Nastajala je materialna osnova novih družbenih odnosov.

V ječo narodov je posijalo sonce. Vsem narodom je bila priznana enakopravnost in pravica do samoodločbe. Če so socialistične ideje veljale do oktobrske revolucije še za utopijo, so tedaj postale otipljiva stvarnost. Revolucionarna praksa jih je preizkusila in potrdila.

Oktobrska revolucija je porušila stare,

ustaljene predstave o nedotakljivosti »svete privatne lastnine«. Proletarec, do včeraj lastnik samo svojih golih rok, je čez noč postal lastnik materialnih in duhovnih dobrin, ki jih je ustvarjal in kopljal njegov rod.

Siti vojne in sestradanj so vojaki zapuščali strelske janke. Dovolj jim je bilo prelivanja krvi za »Dom, vero in cesarja.« Hoteli so živeti, imeti družino, objeti in poljubiti žene, otroke, matere, svojce. Do včeraj med seboj sovražniki, govoreč različne jezike, so se bratili. Začutili so, da jih povezujejo skupni interesi in isti sovražnik.

Pred očmi so jim vstajale slike bede, lakote, zaostalosti, izkoriščanja, sovražnosti, mučenja, krvi, zaporov, brezposelnosti in štrajkov. Zgrabil jih je srd in gnev, obenem pa elementarna sila po življenju, človeka dostojnem življenju. V srca jim je posijal žarek Oktobra. Zopet se je povrnila vera v človeka. Vznemirili so se velikani duha in fantazije, pesniki, pisatelji, umetniki in miselci. Demokratične množice Evrope, Azije in Afrike so vzvalovale. Prislubnile so geslom in se navdušile zanje. In med to množico smo tudi mi, Jugoslovani. Nismo stali prekrizanih rok. To nam pričata zgodovina in socialistična Jugoslavija. Mnogo smo prestali, toda izgubili nismo nikoli spoštovanja do rdečega Oktobra, spoštovanja do velikega organizatorja in teoretika Lenina, in še nekaj; ne manjka nam vere v ustvarjalne sile našega ljudstva, v revolucionarnost delavskega razreda, ne manjka nam privrženosti miru in internacionalizmu ter vere v boljšo socialistično prihodnost. Zato naj živi Veliki oktober!

»TOVARISI! DELAVSKA IN KMEČKA REVOLUCIJA, KI SO BOLJŠEVIKI VES ČAS GOVORILI O NJENI NEOGIBNI POTREBNOSTI, SE JE IZVRŠILA...«

(Lenin v Smolnem, kjer je bil operativni štab revolucije)

Pesem o burjevostniku

Nad gladino morskó veter črne oblake zgrinja. Med oblaki in gladino leta burjevostnik — blisku črnemu podoben.

Zdaj namaka krilo v vodi, zdaj kot strela se poganja pod oblake in kriči — slast je čuti v smelem kriku ptice.

V tem je kriku — žeja burje. Silo srda, plamen strasti in zavest o zmagi slišijo oblaki v kriku.

Pred vibarjem stokajo galobi, — stokajo in jrjetajo nad gladino. Radi skrili bi na morskó dno svoj strah pred burjo.

Prav tako ponirki stokajo, — neznaná jim naslada je življenjske borbe: strele grom jih plaši.

Bedasti pingvin med skalami svoj tolsti trup boječe skriva... Samo drzni burjevostnik leta smelo in svobodno nad razpenjeno gladino.

Ze mrači se in oblaki spuščajo se prav nad morje, a valovi pojejo in poganjajo se kvišku proti strelam.

Grom odmeva. V penah gneva stokajo valovi in bore se z vetrom. Kup valov objel je veter in zagnal ga z vso je silo v divjem srdú ob skalovje. V kapljice so razpršile se smaragdne gnote.

Burjevostnik vpije, leta, blisku črnemu podoben. Kakor strela skoz oblake se požene, s svojim krilom se valov dotika.

Kakor demon plove — drzni črni demon burje — smeje se in joče hkrati... Smeje se oblakom temnim in od radosti se joče.

Onemoglost čuje v srdú groma — tenkoslušni demon. Dobro ve, da megle sonca ne zasenčijo, — ne zasenčijo nikdar!

Veter tuli... grom odmeva...

V sinjem žaru nad brezdanjim morjem že vzplamtevajo oblaki, strele pa prestreza morje in jih na gladini ugaša. Kot ognjene kače vijejo se v morje ter izginjajo odsevi bliskov.

— Burja! Zdaj bo zadivjala burja.

In med bliski leta smeli burjevostnik nad rjovečim in srditim morjem; in kriči ta prerok zmage:

— Se silneje naj buči vibar!

MAKSIM GORKI

4. novembra so začeli s cepljenjem proti otroški paralizi. Čeprav si mamice težko odrgajo čas, z veseljem čakajo s svojimi otroki, da bodo prišle na vrsto. V čakalnici v Zdravstvenem domu Kranj (levo zgoraj). Nobena tudi ne premisslja, ali je škoda ali ne, plačati 600 dinarjev za cepivo, saj je vsaka mati pripravljena dati za zdravje svojega otroka vse

(desno zgoraj). Saj ni tako huđo, kot kaže slika. Otrok je zelo občutljiv, zato se mu kaj rade pokažejo solzice na očeh, vendar pa so temu večkrat krive mamice, saj marsikatero uporabljajo zdravilke otrokom za strašilo, češ da bodo potem ubogali, ne pa, da bi jim povedale, da je koristno, če se čimvečkrat posvetujejo z zdravniki.

naš razgovor

Prvi klub mladih prosvetnih delavcev

V začetku prejšnjega meseca je bil v Selški dolini ustanovljen prvi klub mladih prosvetnih delavcev. Ta klub ni le prvi na Gorenjskem in v Sloveniji, temveč tudi prvi v Jugoslaviji.

»Kakšen je namen kluba mladih prosvet. delavcev in zakaj je bil klub ustanovljen.« sem povprašala predsednika OK LMS Kranj Marjana Rožiča.

»Že dve leti smo imeli seminarje za mlade prosvetne delavce, da bi jim pomagali pri njihovem delu. Organizirali smo tudi posvete z mladimi prosvetnimi delavci. Na seminarjih in posvetovanjih se je pokazalo, da se mladi prosvetni delavci borijo s številnimi problemi. Mladi učitelji kažejo mnogo več volje do izvenšolskega dela kot nekateri starejši. Vendar nastajajo prav zato mnogokrat nesoglasja med mladimi in starejšimi učitelji. Da bi skušali urediti te odnose, da bi prosvetnim delavcem nudili čimveč možnosti za njihovo izpopolnjevanje in predvsem pozitivni izvenšolsko delo, so mladi prosvetni delavci ustanovili klub, preko katerega bi laže reševali te probleme.

»Je v Selški dolini to edini klub mladih prosvetnih delavcev?«

»Za sedaj je to še edini klub. Pripravljajo pa, da bodo ustanovili svoje klube tudi v Poljanski dolini in verjetno bodo tak klub ustanovili tudi v Cerkljah in Bohinju.«

»So mladi prosvetni delavci sami pobudniki ustanavljanja klubov mladih prosvetnih delavcev?«

»Da. Klub mladih prosvetnih delavcev v Selški dolini se je ustanovil prav zato, ker so tako želeli mladi prosvetni delavci. Menim, naj bi se tudi v bodoče ustanovljali klubi le tam, kjer se kaže potreba, kjer mladi učitelji želijo, da bi se združili in delali skupno v takem klubu.«

»Ali v večjih centrih ni potrebe po klubih?«

»Za sedaj nameravamo po večjih centrih sklicevati še naprej posvetovanja mladih prosvetnih delavcev. Kadar pa ta oblika ne bo več ustrezala, bo treba tudi tu misliti na drugo, novo obliko dela. Vse to prepuščamo času in iniciativi mladih prosvetnikov.

Menim, da bodo ti klubi, preko katerih se bo krepilo izvenšolsko delo in izpopolnjevalo znanje mladih, lahko mnogo koristili za razvoj in uveljavljanje šolske reforme.«

TE DNI PO SVETU

△ V torek je prispela v Moskvo jugoslovanska partijska državna delegacija, ki bo tu prisostvovala proslavi 40. obletnice Velike oktobrske socialistične revolucije. V delegaciji so Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Lazar Koliševski, Velko Vlahović, Uglješa Danilović in Velko Mičunović. — Jugoslovanska delegacija je v sredo položila vence na mavzolej s posvetilom: »Ob 40. obletnici Oktobrske revolucije velikemu Leninu — Zveza komunistov Jugoslavije in Zvezni izvršni svet FLRJ«. Člani jugoslovanske delegacije so si potem ogledali mavzolej, nato pa so obiskali grobove sovjetskih državnih funkcionarjev in starih revolucionarjev med kremenjskimi zidovi in mavzolejem.

△ Na seji Vrhovnega sovjeta, ki je bila v sredo, je govoril tudi podpredsed, Edvard Kardelj. V svojem govoru je poudaril: »Srečen sem, da lahko na ta veliki praznik sovjetskih delovnih ljudi in vsega naprednega človeštva s tega mesta sporočim narodu Sovjetske zveze in njihovi Komunistični partiji tople pozdrave in čestitke narodom Federativne ljudske republike Jugoslavije in jugoslovanskih komunistov ob 40-letnici Velike oktobrske revolucije, kakor tudi želje za nadaljnje uspehe v boju za mir in za socialistično izgradnjo.«

△ V Moskvi se je v sredo začela proslava 40. obletnice Velike oktobrske revolucije, ki ji prisostvuje veliko število tujih delegacij. Proslava se je začela zasedanjem Vrhovnega sovjeta ZSSR. Na zasedanju je govoril prvi sekretar CK KPSZ Hruščev, medtem ko so imeli voditelji tujih delegacij pozdravne govore. Včeraj je bila na Rdečem trgu vojaška parada, na kateri je govoril sovjetski obrambni minister Malinovski. Proslavo dopolnjuje tudi bogat kulturno-umetniški program, ki so ga priredili danes. Dne 7., 8. in 9. novembra je praznovanje po vsej Sovjetski zvezi.

△ Na proslavo obletnice Oktobrske revolucije je prispela v Moskvo z letalom tudi partijska in vladna delegacija Romunije pod vodstvom predsednika vlade Chiva Stoice. Ob pristajanju na moskovskem letališču pa je bilo letalo poškodovano in je v nesreči izgubil življenje član delegacije, kandidat za člana Politbiroja in sekretar CK Romunske delavske partije Preoteasa. Ubili so bili tudi trije člani posadke. Ostali člani delegacije so bili huje ali laže ranjeni, v splošnem pa je njihovo zdravstveno stanje zadovoljivo.

△ Predsednik republike Josip Broz-Tito je ob proslavi 40. obletnice Oktobrske revolucije poslal predsedniku prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorosilovu naslednje brzojavko: »Ob jubilejni proslavi 40-letnice Velike oktobrske socialistične revolucije pošiljam narodom in vladi Zveze sovjetskih socialističnih republik ter Vam osebno priskrbe čestitke in prijateljske pozdrave v imenu narodov in vlade FLRJ Jugoslavije kakor tudi v svojem imenu.«

Ko Vam čestitam ob velikem prazniku, bi rad izrazil naše najboljše želje za nadaljnji uspešni razvoj ter napredek Vaše domovine, v korist socializma in v interesu miru ter miroljubnega mednarodnega sodelovanja, kakor tudi v interesu vsestranskega sodelovanja med našima dvema deželama.«

△ V Pekingu je bila v sredo osrednja proslava obletnice Oktobrske revolucije. V »Palači športov« je bilo slovesno zborovanje, na katerem se je zbralo okrog 18.000 političnih, kulturnih in družbenih delavcev. — Tudi KP Francije je v okviru proslave obletnice Oktobrske revolucije organizirala vrsto svečanosti v Parizu, v departmajih in industrijskih centrih v državi. Na zborovanju na zimskem stadionu je govoril Marcel Cachin, medtem ko je Roger Garodi govoril na zborovanju, na katerem se je zbralo 10.000 delavcev in komunistov Pariza.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 476, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 476 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

NOVI ZEMELJSKI SATELIT IN MEDNARODNI POLOŽAJ

Tretjega novembra se je okoli našega planeta spet zavrtelo novo vsemirsko telo, ki ga je ustvaril človek. Že ob prvem »sputniku«, ki so ga poslali v vsemirje sovjetski znanstveniki v začetku preteklega meseca, je ves svet ostrmel med tem največjim znanstvenim uspehom. Moč in sposobnost človeških možganov je tokrat premagala eno izmed najbolj zamotanih skrivnosti narave in naznanila novo dobo, čas, ko je človek naredil zgodovinski korak v prostornost.

Da se je ta znanstveni uspeh rodil ravno v Sovjetski zvezi, ni povsem slučajno, pač pa je nujna posledica razvoja proizvajalnih sil in družbenega napredka v deželi, kjer je velika oktobrska revolucija odprla razdobje socializma. Stitideseto obletnico tega pomembnega dogodka v Sovjetski zvezi pač niso mogli proslaviti lepše kakor tako, da so — pred vsemi drugimi na svetu — prvi naredili korak v vesoljstvo in z drugim satelitom poslali vanj tudi živo bitje. Tega prvenstva ni mogoče zanikati niti zmanjšati njegovega pomena z nekaterimi neprijetnimi dogodki in zadevami, ki jih porajajo težave sedanega gospodarskega in političnega razvoja v deželi.

Novica, da od 3. novembra kroži okrog zemlje nova luna z živim bitjem, pa ni razburkala le znanstvenih duhov in spravila na dnevni red med drugim skorajšnji polet na luno. Nesumljivo je udarila med politike in državnike, med generale in diplomate, skratka med ljudi, ki so odgovorni za današnje mednarodne odnose. Ti se niso zamislili nad novimi važnimi znanstvenimi podatki, ki jih bo posređeval »sputnik št. 2«, marveč predvsem nad raketo, ki je

izstrelila to poltonsko luno 1500 kilometrov daleč v vsemirje. Priprava s tako velikansko zmogljivostjo je za zdaj še neznan zahodnim vojaškim krogom, prav tako pa gorivo, ki so ga sovjetski znanstveniki uporabili za izstrelitev. Očitno je, da je taka raketa sposobna prenesti in odvreči atomsko bombo kamor koli na zemlji s strahotnimi posledicami, o katerih smo že tolikokrat slišali. Nedvomno bodo na zahodu, zlasti pa v ZDA prej ali slej imeli orožje te vrste, toda to zdaj niti ni več važno. Dovolj je, da z njegovo uporabo lahko zapišemo konec življenju na zemlji.

Ob takih zaključkih je jasno, kako nesmiselna je blokovska politika in z njo vred tekma v oboroževanju, politika sile in sanje o svetovnem gospodarstvu. Drugi satelit je še jasneje pokazal, da je v mednarodnih odnosih treba ubrati nova pota, povsem drugačna od dosedanjih. Sicer je ves čas po zadnji vojni pridobivala čedalje več zagovornikov zamisel sporazumevanja in sožitja med narodi — glas Jugoslavije je bil ravno tu med prvimi — toda politika velikih sil je ostajala vse do danes pri blokovskih razprtijah in nezaupanju. Zdaj pa je docela razumljivo, da bodo morale tudi velike sile počakati noč spustiti stara načela, če ne bodo hoteli, da bi s politiko sile pokopale tudi sebe.

Kako se izraza to spoznanje v mednarodnem položaju? Nikakor ne moremo pričakovati, da se bodo državniki in diplomati čez noč ravnali po njem, kajti nezaupanje je zlasti med velikimi silami še preglbokoko zakoreninjeno. To občutimo v zadnjih dneh v generalni skupščini Združenih narodov, kjer je raze-

rožitev zavzela prvo in glavno mesto letošnjega zasedanja. Razprava je začela v slepo ulico, zato je Sovjetska zveza predlagala, naj bi v komisijo in v pododbor za razorožitev vstopili novi člani, ker drugače ne bo sodelovala v nadaljnjih razgovorih. Dejansko je razorožitev zadeva vseh narodov, posebno pa še članice Združenih narodov. Te so v zadnjem času v veliki večini podpirale zamisel o razširitvi omenjenih odborov, ker so uvidele, da bi le tako preprečile zastoj v vprašanju, ki je življenjsko važno za vse človeštvo.

Ce bi se tej zahtevi pridružile ZDA in njene velike zaveznice, bi vsekakor dokazale, da so pravilno razumele današnji čas, razdobje sporazuma, sožitja in velikega napredka, ko bi sedanje tehnične in znanstvene izsledke uporabili izključno za blaginjo človeštva in naposled zbrisali s sveta revščino in bedo. Znamenaj, da bi se velike sile v kratkem prilagodile novemu položaju, še nimamo. Nasprotno, napovedujejo celo ponovne zaostritve in neprijetnosti. Decembrski sestank Atlantskega pakta v Parizu najbrž ne bo imel pomiriljivega odmeva v mednarodnih odnosih, prav tako pa razorožitvena razprava v Združenih narodih po mnenju mnogih opazovalcev vodi prej k globlji krizi kakor pa k pametni rešitvi.

Kljub temu, da trenutno ne manjka črnih oblakov na mednarodnem ozorju, vsa svetovna javnost ugotavlja, da je čim prej treba prilagoditi mednarodne odnose naši — atomski — dobi in z iskrenostjo ter z zaupanjem zagotoviti življenje in napredek na zemlji.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

VELIK ODZIV ZA CEPLJENJE PROTI OTROŠKI PARALIZI V KRANJSKEM OKRAJU

V ponedeljek, 4. oktobra se je v okraju Kranj začelo prvo cepljenje predšolskih otrok proti otroški paralizni. Odziv je bil v vseh občinah zelo velik, kar dokazuje, da se starši dobro zavedajo, pred kakšno nevarnostjo bo cepivo obvarovalo njihove otroke.

V Kranju je bila do sedaj udeležba celo boljša kot je običajno pri cepljenju proti kozam. V ponedeljek, torek in sredo je bilo iz mesta Kranja cepljenih 736 otrok, iz okolice pa 1.332 otrok. Cepljenje poteka v redu po razporeditvi, ki je bila objavljena v 85. številki našega lista. Zamudniki z območja Kranja, ki iz tega ali onega razloga niso pripeljali k cepljenju svojih otrok, lahko to napravijo še v soboto, 9. novembra od 8. do 12. ure. Z otroki

naj se tedaj zglasijo v Zdravstvenem domu v Kranju!

BORIS ZIHERL O OKTOBRSKI REVOLUCIJI

Občinski odbor SZDL Kranj je v počastitev 40-letnice velike Oktobrske revolucije povabil v ponedeljek v Kranj člana Glavnega odbora SZDL Slovenije Borisa Ziherla, ki je predaval o pomenu Oktobrske revolucije. Taisti dan je tov. Ziherl predaval tudi v Škofji Loki.

PRVEMU ZMAGOVALCU TRIGLAVA BODO ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO

Planinci iz Bohinjske Srednje vasi slavijo letos 25-letnico obstoja svojega planinskega društva. V nedeljo, 10. novembra dopoldne bodo na Koprivniku slovesno odkrili spominsko ploščo vodniku Luku Korošcu, ki je pred 178 leti v družbi treh tovarišev prvi prišel na Triglav. Po odkritju plošče bo planinsko slavlje s pestrim programom.

Na to slavlje vabijo tamkajšnji planinci vse ljubitelje planin.

NAGRADNO KEGLJANJE V KRANJU

Od četrtega do 24. novembra je v Kranju na štiristeznem kegljišču Triglava nagradno tekmovalje, ki se ga lahko udeležijo vsi člani in nečlani. Za moške je prva nagrada radijski sprejemnik, za ženske pa blago za obleko.

KAREL NAJMAN — 55 LET MED GASILCI

V tem tednu praznuje Karel Najman z Jesenic dva pomembna jubileja — 75-letnico rojstva in 55-letnico gasilskega udeleževanja. Jubilar je bil 35 let tudi vodja jeseniških gasilcev. Njegovo nesebičnost in požrtvovalnost gorenjski gasilci in tudi ostali prebivalci dobro poznajo in ga zaradi tega zelo cenijo. Tovariš Najman je bil za svojo prizadevnost že pred vojno večkrat odlikovan, po osvoboditvi pa je od Gasilske zveze Jugoslavije prejel Red II. stopnje, od Gasilske zveze LR Slovenije pa Red I. in III. stopnje. Kljub visoki starosti tovariš Najman ne počiva, ampak opravlja dolžnost predsednika nadzornega odbora pri jeseniškem gasilskem društvu. Jubilaru iskreno čestitamo!

DRUGA NON-STOP TRGOVINA V KRANJU

Trgovina s tekstilnim blagom »Gorenjce« v Kranju je od ponedeljka, 4. novembra dalje vsak dan neprekinjeno odprta od 7. do 19. ure. Potrošniki so uvedbo neprekinjenega delovnega časa z veseljem pozdravili, zdaj pa si želijo še to, da bi čimprej odprli non-stop trgovino s špecijskim blagom na Koroški cesti.

PIONIRSKI ODRED »STANETA KOVAČIČA« OBDARIL PIONIRJE NA TRSTENIKU

Pionirski odred »Staneta Kovačiča« s Primskovega pri Kranju, ki je najboljši v okraju, je sklenil pomagati šibkejšim odredom. Tako so pionirji tega odreda pred dnevi s kolesi obiskali pionirje osnovne šole na Trsteniku pod Storžičem. Podarili so jim orodje za krožek ročnega dela. Njihovi tovariši na Trsteniku so bili darila zelo veseli in v medsebojnem razgovoru so se dogovorili za nadaljnje sodelovanje.

naša kronika

VEČ KONKRETNE POMOČI PODJETEM PRI ANALITIČNI OCENI

Na zadnji seji Sveta za delo pri OLO Kranj, ki je bila v torek v Kranju, so razpravljali o poteku analitične ocene delovnih mest in razdelitvi okrajnega sklada za kadre, ki je namenjen za sistematično vzgojo in izobraževanje kadrov. Pri analitični oceni delovnih mest bo treba nuditi ne le administrativno pomoč preko raznih združenj, temveč čimveč konkretne pomoči. Dosedanja praksa je pokazala, da se je v največ primerih omejilo delo pri analitični oceni vse bolj na zviševanje plač oziroma na točkovanje, ne pa na organizacijsko ureditev podjetij, kar je glavni namen analitične ocene. Opaziti je tudi, da analitična ocena še ni pridrila med celoten delovni kolektiv in da ponekod tudi vodilni ljudje ne kažejo dovolj zanimanja za to delo. Ker zahteva analitična ocena stalno in sistematično delo, bodo podjetja, vsaj večja, morala to delo organizirati kot stalno službo, dobiti ljudi, ki se bodo stalno ukvarjali s tem delom. Lj.

KJER SO POGOJI, JE TREBA SPLOŠNO TRGOVINO LOČITI OD KMETIJSKIH ZADRUG

V ponedeljek je bila v Kranju seja Sveta za blagovni promet pri OLO Kranj, kjer so med drugim razpravljali tudi o ločitvi trgovin od kmetijskih združenj. Sklenili so, da ne bodo ukinjali trgovin povsod, temveč tam, kjer so za to pogoji. Ponekod bodo morale trgovine spremeniti vsaj predmet trgovanja, na vsak način pa bo treba stremeti za tem, da se ne bodo kmetijske zadruge ukvarjale s delom, ki ni predmet njihovega poslovanja. Posebna komisija bo proučila možnosti ločitve trgovin od kmetijskih združenj po občinah. Lj.

USTANOVITEV IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA NA JESENICAH

Svet Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice je ustanovil izobraževalni center, ki je za Jesenice velika pridobitev. Z delom bo začel že ta teden. Letos imajo v načrtu enoletni administrativni tečaj, namenjen predvsem tistim, ki jim v pisarniški službi primanjkuje znanja za uspešno delo, nadalje tečaj stenografije in jezikovne tečaje, med katerimi je tudi tečaj esperantskega jezika. Učni načrt za administrativni tečaj je zasnovan zelo temeljito in slušatelji bodo po končanem šolanju prejeli tudi spričevala o uspehu.

OB PREMIERJI DRAME F. WOLFA

»UPOR KOTORSKIH MOR - NARJEV« V KRANJU

V sredo zvečer je bila v Prešernovem gledališču v Kranju slavnostna akademija, s katero se je Občinski odbor SZDL Kranj oddolžil spominu na 40. obletnico Oktobrske revolucije. — Proslave se je med gosti udeležil tudi zvezni ljudski poslanec Roman Albreht in številni politični, kulturni in družbeni delavci Kranja.

V uvodnem delu proslave je predsednik Okrajnega odbora SZDL Kranj tov. Franc Popit govoril o vzrokih, ki so zanečili v srecih milijonov izkoriščenih in zatiranih ljudi plamen revolucionarnega duha in poudaril, da Oktobrska revolucija ni pomembna zgolj za narode Sovjetske zveze, temveč za vse človeštvo. — V drugem delu pa je sodelovala DPD Svoboda Kranj-center, ki je v režiji Ada Klavore uprizorila dramo revolucionarnega pisatelja Friedricha Wolfa »Upor kotorskih mornarjev«. S to dramo se Svoboda ni le primerno oddolžila spominu na Revolucijo, temveč je dosegla tudi nov delovni uspeh. Uprizoritev sodi med najuspešnejša odrska dela, ki jih je doslej zabeležila kronika Svobode. S.

NA DNEVNEM REDU PROBLEMI ŠOLSkih IN DIJAŠkih KUHINJ

V četrtek, 7. novembra je bila v Kranju skupna seja Sveta za šolstvo in Sveta za varstvo družine pri Občinskem ljudskem odboru Kranj. Člani obeh svetov so razpravljali o problemih šolskih in dijaških kuhinj na območju občine.

KAJ SODIMO O...

vedbi predmeta »delavsko samoupravljanje« v šole

Na kongresu delavskih svetov v Beogradu so med drugim razpravljali tudi o tem, da bi se na šole uvedel nov predmet, kjer bi mladino seznanjali z delom samoupravnih organov. Povprašali smo, kaj sodijo o tem.

Ravnatelj IKS »Iskra« tov. Brunscole: »Menim, da bi bilo nujno, da bi učence seznanjali z nalogami in načinom dela samoupravnih organov. Seveda je o uvedbi obveznega predmeta o delavskem samoupravljanju težko govoriti. Za sedaj bi bil, po mojem mnenju, večji uspeh v tem, da bi vsi predavatelji pri svojih predmetih seznanjali mladino tudi z delom samoupravnih organov, da bi skušali svoja predavanja usmerjati tudi na ta področja. Seveda so pogoji za to po različnih šolah različni, potrebno pa bi bilo tako delo predvsem tam, kjer pridejo učenci po dokončani šoli takoj v proizvodnjo. Težko je seveda zaradi predavateljev, ker pretežno naši prosvetni delavci ne poznajo dela samoupravnih organov v podjetju. Pri nas smo v tretjem letniku posvetili en teden predavanju predmetu Uvod v organizacijo, da smo govorili o vlogi, delu in nalogah delavskih svetov in upravnih odborov.

Reči moram, da se mladina za to zanima, vendar je čas za ta predavanja vse preskopo odmerjen.

Načelnik Sveta za gospodarstvo pri ObLO Kranj tov. Avgust Zadnik: »Na splošno govoriti o predmetu delavskega samoupravljanja na šolah je dokaj problematično. Potrebno pa je, da bi se o tem seznanjali vsi dijaki in učenci, predvsem pa še dijaki gospodarskih šol. Na vsak način je potrebno, da mladina pozna problematiko organov delavskega samoupravljanja, saj je to temelj našega gospodarstva, vendar je vprašanje, kolikšen bi bil uspeh samo v teoretičnem pouku.

Sekretar Občinskega komiteja ZKS Jesenice tov. Ivan Saksida: »Menim, da bi o delavskem samoupravljanju morali več govoriti prav na vseh šolah. Če ne gre drugače, bi bilo treba pripraviti vsaj predavanja in razprave o delu teh organov. Zaželeno bi bilo, da bi pri vseh ostalih predmetih govorili tudi o tem, vendar je težava, ker naši profesorji in učitelji niso doma na tem področju. Menim pa, da bi se vsaj za začetek, v vsakem kraju našel nekdo, ki bi bil sposoben o tem predavati.«

Lj.

Šole bliže proizvodnji

Dosedanji način dela z vajenci je precej pomanjkljiv

Organizirajmo šole tako in tam, kjer bo v najkrajšem času možno vzgojiti čim večje število strokovnih kvalificiranih kadrov

Prepričanje, da je bil dosedanji način dela z vajenci precej pomanjkljiv, da je bil odnos do njihovega strokovnega in splošno izobraževalnega razvoja precej mačehovski, da je še sedaj pri marsikaterem mojstru položaj vajenca zelo slab itd., si le polagoma utira pot. Menim pa, da že sam razvoj našega samoupravnega sistema nujno zahteva od nas, da skušamo te razmere čimprej izboljšati. Od bodočih članov delavskih svetov in upravnih odborov podjetij ter članov občinskih odborov in zborov proizvajalcev bo nedvomno naša družba zahtevala neprimerno večjo razgledanost, samozaupanje, širino, pogum in sposobnost za samostojno reševanje nalog, predvsem pa solidno strokovno znanje.

Mislím, da so te naloge vse prej kot lahke. Trenutno stanje proizvodnih sil v naši državi nam narekuje, da organiziramo šole tako in tam, kjer bi v najkrajšem času in z najmanjšimi sredstvi mogli vzgojiti čim večje število strokovnih kvalificiranih kadrov, ki bodo sposobni usmerjati in voditi proizvodnjo. Zato bo perspektivno edino pravilno, da posebno z razvojem osemletnega obveznega šolanja in enotnih zahtev po predhodni izobrazbi za vse vrste poklicev odpadejo strokovne vajenske šole raznih strok in se organizirajo posebno, specializirane šole (kot n. pr. tekstilne šole v Kranju, metalurške na Jesenicah, lesne v Skofji Loki itd.). Pri tem ne bi soglašal z mnenjem, da ne bi bilo umestno pritegniti v te šole (industrijske) tudi obrtniških vajencev. Nam je obrtniška proizvodnja še zelo potrebna. Menim pa, da mora tako industrijski delavec poznati obrtni način proizvodnje kot obrtnik ne bo prav nič škodilo, če pozna industrijski, serijski način izdelave. Morda bi kazalo pri podjetjih ustanovljati obr-

niško uslužnostne delavnice in obrate, ki bi neprimerno hitreje zadovoljili potrošnike in zaradi večjega strojnega parka ter sodobnejšega načina izdelave tudi pocenili izdelke.

V tako organiziranih šolah bi bilo možno zaposliti tudi pedagoško in ne le strokovno usposobljene učne moči. Z nekaterimi strok. tečaji bi marsikaterega prizadevnega šolnika in vzgojitelja mogli preusmeriti v dobrega strokovnega učitelja. Širšo strokovnost pa bo naša reformirana šola tako nujno zahtevala.

Le počasi prihaja v zavest naših ljudi — tudi prosvetnega kadra — dejstvo, da je dvo-tirni sistem (gimnazija za meščanske, tako zvané »boljše kroge«; vajenska šola za ostale) samo še ostanek preteklosti, ki ga življenjski razvoj že sam po sebi ugonablja. Zdej je n. pr. dober orodjar neprimerno bolj iskan, pa tudi neprimerno bolj plačan od marsikaterega uradnika. Zato že dobiva, v bližnji bodočnosti pa bo moralo dobiti še večji poudarek, ravno strokovno šolstvo, kamor se že vključujejo in se bodo vključevali v vedno večjem številu tudi najbolj nadarjeni dijaki. Novi šolski sistem bo namreč omogočil vsem dobrim dijakom nadaljevanje pouka in prestop na druge vrste šol. Na to pa je po mojem mnenju najboljša priprava srednja strokovna šola. Saj bo nedvomno tudi univerzitetni študij glede na sedanje naše zahteve in materialne možnosti treba čimprej prilagoditi potrebam proizvodnje.

Če sem na začetku omenil, da bo treba vzgojiti kvalificirani strokovni kader z najmanjšimi sredstvi, to nikakor ne pomeni, da je za vajence »vse dobro«. Nasprotno. Da bomo vzgojili iz vajencev bodoče proizvajalce, moramo na njihovo vzgojo posebno paziti. Priznamo pa si lahko,

da smo jim sedaj še vse premalo nudili, nismo še uspeli, da bi vso to mladino pritegnili, da bi svoj prosti čas posvečala športu, knjigi, kulturnemu razvedrilo itd. Ali smo kaj storili, da bi našemu vajencu morda s posebno kreditno politiko ali kakorkoli omogočili nabavo motorja, da bi tako vzbudili v njem željo za večjo štednjo, ker bi imel pred seboj svoj življenjski cilj, za katerega bi delal še z večjim veseljem.

Samo s prepričevanjem in govoričenjem uspehov ne bo. Kot so v gospodarstvu potrebni določeni ukrepi, ki stimulirajo proizvodni proces, tako bo tudi pri vzgoji ali bolje prevzgoji treba nujno poiskati nekatere prijeme, ki bodo silili mladega človeka h kulturnejšemu odnosu do okolja, do dela, do povečanja proizvodnosti, kar je osnovni pogoj za dvig življenjske ravni nas vseh.

Andrej Česen

Novi odborniki so prisegli

V torek so se konstituirali novi občinski ljudski odbori, ki so izvolili svoje predsednike. Ponovno so bili izvoljeni za predsednike: Vinko Hafner v Kranju, Sveto Kobal v Skofji Loki, Lovro Cerar v Trzinu, Ivan Trojar v Železnikih, Jakob Eržen v Radovljici, Jože Kapus na Bledu.

Novi odborniki ObLO Kranj prisegajo

Lojze Logar v Bohinju, Jože Šubič v Gorenji vasi. Občinski ljudski odbor v Cerkljah pa je za svojega novega predsednika izvolil upravnika KZ Staneta Bobnarja, ObLO Jesenice delovodjo Železarne Franca Trevna, ObLO Ziri pa upravnika krojaške zadruge Vinka Nagliča.

Občinski ljudski odbori so na torkovi seji izvolili tudi člane novega Okrajnega ljudskega odbora, ki se bo konstituiral 20. novembra t. l.

Enotni stroški za peko kruha

Cene kruha po Gorenjskem do sedaj niso enotne. Medtem ko prodajajo kruh iz enotne moke v Radovljici po 49 dinarjev, je enotni kruh na Jesenicah po 50 in v Kranju po 51 dinarjev. Svet za blagovni promet pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju je na zadnji seji razpravljalo o cenah kruha, oziroma o stroških peke kruha. Vprašanje je bilo, ali naj bodo cene v vseh krajih kranjskega okraja enake ali pa naj bodo še vnaprej enake vsaj po občinah. Čeprav imajo pekarnice različne pogoje dela, čeprav je mehanizacija raznolika in tudi trgovska mreža ni povsod enako urejena — kar vse vpliva na prodajno ceno kruha — je svet sklenil, naj bodo stroški peke kruha v skupni kalkulaciji povsod enaki.

Po predračunu Obrtne zbornice OLO Kranj, ki je bil sestavljen s predpostavko, da se iz 100 kg moke »tipa 1100« izpeče 136 kg kruha, je prodajna cena 51,50 dinarjev za 1 kg. Potemtakem bi morali kruh skoro povsod podražiti. Kalkulacije so sestavile tudi nekatere pekarnice. Razvidno pa je, da so nekatere postavke v predračunih posameznih pekarnic dokaj različne. Medtem ko so stroški peke kruha po predračunu Obrtne zbornice 14 dinarjev, pa je radovljiška kalkulacija prikazala te stroške samo v višini 10,67 dinarjev. Če k temu prištejemo še en dinar za sklad za pospeševanje kmetijstva, bi bili torej stroški peke okroglo 12 din za kg. Ker pa se pekarnice ne ukvarjajo samo s peko kruha, temveč tudi s peko raznega peciva, kjer lahko zaslužijo več kot pri kruhu, je svet sklenil, naj bodo najvišji stroški peke kruha 12 dinarjev za kg. Prodajna cena kruha bi bila torej po tem izračunu povsod 60 dinarjev za kg. Lj.

Zapisek na rob

ZA ŽELODEC PREMALO, ZA ŽEP PREVEČ

Tega smo že vsi vajeni: sedeš v restavraciji, porbskaš po krožniku in plačaš 150 dinarjev. Tako se mi je zgodilo še vedno v postajni restavraciji na Jesenicah in tudi drugod. Pa ne povsod enako: golaž z dvema koščkoma popolnoma neužitnega, kitastega mesa, pa še dve žemlji zraven — 110 din. V ljubljanski postajni restavraciji je cena za popolnoma enak obrok poskočila že za 20 din, vendar moram priznati, da so bili v njem štirje koščki res lepega mesa. Zato pa je moja pamet prekratka, da bi mogla doumeti skrivnostne faktorje, ki vplivajo na določevanje cen v gostinskem podjetju »Razor« v Kranjski gori.

Milčnik S. N. iz šole Ljudske milice v Ljubljani je prišel s svojim psom v Kranjsko goro in tam sodeloval pri snemanju filma »Velika deca«. Po utrudljivem delu se je želel najesti. Dobil je prežganko ter sarmo, h kateri je poje-del tri koščke kruha. In za to je plačal — tri sto dvajset dinarjev! Ko ga je zamakala pritožna knjiga podjetja, je dobil za odgovor samo pomilovalen nasmehek. Ko se mu je zljubilo dveh jajčk, je bil ob 74 din.

Mesar je oddaljen od »Razorja« dobrih 50 m. Pri mesarju stane kranjska klobasa 85 din. Na poti od mesarja do »Razorja« se podraži za nič manj kot za 65 din! Saj se neverjetno sliši, je pa resnica: kranjska klobasa stane v »Razorju« 150 din.

Človeku je nerodno že vnaprej spraševati po cenah. Ampak — zaradi stanja v žepu je le treba naprej preračunati, kaj boš jedel. Ker v »Razorju« nimajo cenika, mi ni preostalo drugega, kakor da sem naročil na slepo upanje — za poskus samo govejo juho. Dva kruhka, ki bi lahko skoznje opazoval megljo v Prisojniku, res ništa potolažila lakote. In račun? 56 din!

Zato se mi je zdelo, da se bo ob čaju z limono in enim sendviču počutila moja denarnica bolje, čeprav brez želodčevega privoljenja. Kako strahotno se lahko človek zmoti! Natakarcica me je olajšala kar ja 120 dinarjev!

Ali je potem kaj čudnega, če se človek začuden sprašuje, kako kalkulirajo cene v restavraciji? Pri pošti v Domžalah? Pečena ščuka (poudarjam: ščuka, ne ščukica!), mešana solata in kruh za 160 din!

J. S.

V Železarni so prižgali obnovljen plavž

Jeseniški kovinarji so v okviru izkusi na plavžih dosegli res jo poceniti pridobivanje surove proslave Oktobrske revolucije uspehe. Dnevno proizvod-vega železa in hkrati doseči cije pripravili poseben praznik. njo v plavžu so povečali celo na večjo proizvodnjo. Če jim bo to Prižgali so obnovljen plavž. To 235,5 ton in hkrati znižali pora-ustpelo, a delno jim je že, bodo je hkrati proslava 20-letnice, ko bo koksa na 795 kg na tono. S dali skupnosti velik prispevek. so prižgali prvi sodobni plavž na poizkusi še vedno nadaljujejo. Glavno priznanje je bilo dode-segrevanje s koksom. Prejšnji Upajo, da bodo dosegli še večje ljeno enemu najstarejših, stal-stari plavži so bili na lesno uspehe v sedaj obnovljenem nih in vestnih delavcev plavža: plavžu št. 1. Sodijo celo, da bi Demitriju Sajenku. Ta je prižgal po prvem plavžu, ki so ga bilo moč znižati proizvodno ce- obnoveni plavž, pri katerem de-prižgali 1937. leta, so kmalu no surovega železa za kakih 12 let, odkar so ga zgradili še drugega. Pridobiva- 4.000 din v primerjavi s starih prvič prižgali. Hkrati so odli- nje surovega železa je stalno načinom proizvodnje pred leti. kovali in nagradili še 32 delav- naraščalo. To so dosegli z ob- To bi pomenilo kakih 823.000 din cev, ki prav tako delajo pri- časnimi izboljšavami in rekon- prihrankov dnevno oziroma pri- plavžu ves čas njegovega delo- strukcijami, zlasti pa z mnogi- bližno 25 milijonov dinarjev vanja. mi poizkusi. Predvsem so s po- mesečno. Za toliko namreč upa-

izkusi na plavžih dosegli res jo poceniti pridobivanje surove proslave Oktobrske revolucije uspehe. Dnevno proizvod-vega železa in hkrati doseči cije pripravili poseben praznik. njo v plavžu so povečali celo na večjo proizvodnjo. Če jim bo to Prižgali so obnovljen plavž. To 235,5 ton in hkrati znižali pora-ustpelo, a delno jim je že, bodo je hkrati proslava 20-letnice, ko bo koksa na 795 kg na tono. S dali skupnosti velik prispevek. so prižgali prvi sodobni plavž na poizkusi še vedno nadaljujejo. Glavno priznanje je bilo dode-segrevanje s koksom. Prejšnji Upajo, da bodo dosegli še večje ljeno enemu najstarejših, stal-stari plavži so bili na lesno uspehe v sedaj obnovljenem nih in vestnih delavcev plavža: plavžu št. 1. Sodijo celo, da bi Demitriju Sajenku. Ta je prižgal po prvem plavžu, ki so ga bilo moč znižati proizvodno ce- obnoveni plavž, pri katerem de-prižgali 1937. leta, so kmalu no surovega železa za kakih 12 let, odkar so ga zgradili še drugega. Pridobiva- 4.000 din v primerjavi s starih prvič prižgali. Hkrati so odli- nje surovega železa je stalno načinom proizvodnje pred leti. kovali in nagradili še 32 delav- naraščalo. To so dosegli z ob- To bi pomenilo kakih 823.000 din cev, ki prav tako delajo pri- časnimi izboljšavami in rekon- prihrankov dnevno oziroma pri- plavžu ves čas njegovega delo- strukcijami, zlasti pa z mnogi- bližno 25 milijonov dinarjev vanja. mi poizkusi. Predvsem so s po- mesečno. Za toliko namreč upa-

K. M.

M. Z.

NOVA STROJA PODJETJA »KOVINAR«

Podjetje »Kovinar« iz Kranja se je na Zagrebškem velesejmu predstavilo z dvema novima strojema. Križno navijalni stroj KNS-5 in pregledovalno merilni stroj za kontrolo blaga sta popolnoma nova stroja za tekstilno industrijo. S tema strojema, katerih proizvodnjo so v »Kovinarju« letos osvojili, bo precej izboljšana proizvodnja v pripravljalnici tkalnic. Stroj KNS-5 je v jugoslovanskem merilu edini stroj te vrste in ima precej tehničnih novosti. Ta križno navijalni stroj ima zmogljivost 270 do 800 metrov predi-

NOV TRANSFORMATOR V MOJSTRANI

Poročali smo že, da tretjina potrošnikov električne energije v Mojstrani dobiva tok iz lokalne centrale. Doveda je tok tako

šibak, da ne morejo poslušati niti radijskih sprejemnikov. Po neštetihih opozorilih so končno državne elektrarne Slovenije le začele graditi v bližini novega delavskega naselja transformator, ki bo omogočil novo napeljavo in boljšo razsvetljavo. Potrošniki električne energije so se tega zelo razveselili, še bolj pa bodo seveda zadovoljni, če jim bo še to leto zasvetila nova luč.

OBRAČUN KAŽE PORAST SREDSTEV

Letošnji obračun za prvo pol-letje glede na isti obračun sred-tev po lanskih principih kaže, da nekatera podjetja v kranjskem okraju razpolagajo z znatno večjimi sredstvi. Tako so se sredstva, kjer mislimo na ude-ležbo na dobičku, plače iz do-bička iz sklada za samostojno razpolaganje, v tovarni »Iskra«

Sindikalna organizacija je važno delovno področje komunistov

Nekaj sindikalnih podružnic v našem okraju je že opravilo svoje letošnje občne zbornice, druge pa se v teh dneh nanje pripravljajo. Ob tem ne bo napak opozoriti — nikakor ne le sindikate, marveč tudi in predvsem organizacije Zveze komunistov — na dve stvari.

Najprej na program dela sindikalnih organizacij. Številne sindikalne podružnice in tudi nekatera občinska vodstva nimajo svojega jasnega delovnega programa, sestavljenega na podlagi njihovih specifičnih potreb in nalog. Brez takega programa pa seveda ne morejo imeti jasne politične orientacije, kaj bočejo delati in doseči v svojem konkretnem delu. V tem je precej vzroka, da so se mnoge sindikalne organizacije začele izgubljati v drobnjakarstvu, v prirejanju raznih izletov, zabav, prireditvev in podobnem. Zato ne odigravajo svoje vloge množičnih političnih organizacij v sistemu samoupravljanja, ki naj aktivirajo svoje člane za sodelovanje v upravljanju, razširjajo krog upravljavcev, vzgajajo upravljavce, organizirajo kontrolo proizvajalcev nad njihovimi organi upravljanja, štitiijo demokratičnost, razvijajo nove družbene odnose ter pomagajo vsklajevati individualne interese s skupnimi. Na svojih občnih zborih naj bi sindikalne organizacije o tem razpravljale ter se potem lotile sestavljanja delovnih programov. S tem bodo prispevale tudi k sestavi programov dela občinskih političnih vodstev, ki se tega dela prav zdej lotevajo, da bi s tem ustvarili perspektivno osnovo za delo novih ljudskih odborov.

Druga stvar, ki naj jo omenimo ob sindikalnih občnih zborih, je odnos nekaterih organizacij Zveze komunistov in posameznih komunistov do sindikata, kar močno vpliva na kvaliteto dela sindikatov. Nikakor ni dovolj, če dela komunist samo znatraj Zveze komunistov. To bi pomenilo osamitev komunistov od množic, brez katerih pa ne bi bilo moč razvijati socialistične družbene ureditve. Komunist mora delati med množicami ter mora zato tudi poiskati vse prilike, ki mu to omogočajo. Najugodnejša taka prilika v delovnih kolektivih pa so — razen organov upravljanja — sindikalne organizacije. Prav zato pa je sila kratkovidno in vse graje vredno ravnanje tistih osnovnih organizacij ZK in komunistov, ki sindikat podcenjujejo. Da je to res, potrjujejo podatki, ki kažejo, da je izmed odbornikov sindikalnih podružnic v našem okraju le kakih 24% članov ZK. Najdejo se celo »komunisti«, ki se jim delo v sindikalni organizaciji ne zdi dovolj častno, češ, da so to nekakšne manjvredne naloge podrejenega pomena. Toda vsakokratne volitve v organe delavskega upravljanja in v nekaterih primerih tudi nedavne volitve v ljudske odbore kažejo, da množice takih »komunistov« ne priznavajo za komuniste in da jih ne volijo. V resnici postajajo to mrtve vejice v družbeno političnem življenju. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo vse osnovne organizacije ZK v delovnih kolektivih poskrbele, da bodo na sedanjih sindikalnih občnih zborih poslale na delo v sindikalna vodstva svoje najboljše člane. Na ta način bodo tudi tiste osnovne organizacije, ki se zdaj zapirajo le v svoj krog, okrepile svoje stike z množicami, hkrati pa bodo pomagale bistveno okrepiti delo sindikatov.

JUGOSLOVANSKI IZVOZ IN UVOZ NARAŠČATA

Jugoslovanski izvoz je po nepopolnih podatkih dosegel v oktobru okoli 12 milijard dinarjev. V 10 mesecih je izvoz po vrednosti okoli 96 milijard dinarjev dosegel raven izvoza v lanskem letu. Izvoz v prihodnjih dveh mesecih bo predvidoma isti kot v mesecu oktobru. Uvoz pa je dosegel okoli 15 milijard din in se je tako povečal tudi primanjkljaj trgovinske bilance. Uvoz se je v oktobru povečal v primerjavi s septembrom za okoli 1 in pol milijarde dinarjev.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklje 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20% popusta.

Telefonska številka naročnikskega in oglašnega oddelka je: Kranj 190.

Nasel sem aktovko in plašč od Radovljice do Lancovega. Naslov v oglašnem oddelku.

Radio, nov, 6 cevni »Telefunken« poceni prodam, oziroma zamenjam za smrekove deske ali bukova drva. Naslov v oglašnem oddelku.

Poceni prodam pisalni stroj. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodajam nova kvačkana pregrinjala. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodajam motorno kolo »Jawa« 175 ccm. — Fajfar Peter, Polica, Naklo.

Prodajam črna moški plašč za srednjo postavu. — Turenšek, Smednik.

Prodajam psa, dobrega čuvaja. — Kralj Slavko, Stražišče 280.

Imam plemenskega kozia švicarske pasme brez rogov — bel. — Stražišče 303.

Pošteno dekle, lahko začetnica, za vsa hišna dela sprejemem takoj. Plača in ostalo po dogovoru. — Mulej Marta, Zeleče 17, Bled.

Skladišnega delavca sprejme špecerjska trgovina v Kranju. Nastop službe takoj ali pa s 1. januarjem 1958. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe poslati v oglašni oddelk lista pod »skladišni delavec«.

Iščem mizarskega pomočnika za pohištvena dela. — Vendling, Cesta na Golnik 12.

Iščemo trgovskega pomočnika verziranega v železnini in poslovodje za poslovalnico kuriva. Ponudbe poslati na trgovsko podjetje »Preskrbas«, Tržič.

Podpisana Vogelnik Franciška preklicujem kot neresnične trditve o Roblek Franoki, ki sem jih izrekla letos poleti v Domu pod Storžičem. — Vogelnik Francka.

Vajenca za krznarstvo sprejemem takoj. — Krznarstvo Berčič Kranj.

Poceni prodam rabljeno kompletno peč za kopalnico. — Krznarstvo Berčič, Kranj.

Kuhinjsko pomočnico sprejme Vajenski dom Kranj, Gasilski trg 1.

Iščem mizarskega pomočnika in vajenca za pohištvena dela. Vajenca je zagotovljena hrana in stanovanje. — Černigoj Fredo, St. Loka 20, ŠK. Loka.

Kinematografsko podjetje v Kranju prodaja motorno kolo znamke »TOMOS«, licenčne »PUCH«, tipa MS 50. Prednost pri nakupu imajo gospodarske in zadržne organizacije. Po preteku 15 dni pa motor lahko kupi zasebnik.

OBJAVE

SEJA GOSPODARSTVENIKOV

Klub gospodarstvenikov pri Trgovinski zbornici Kranj, obvešča vse svoje člane, da bo v ponedeljek, dne 11. novembra ob 16. uri popoldne v klubskih prostorih Zbornice predavanje o temi:

»Problemi in pomen merjenja produktivnosti«.

Predaval bo ing. Stjepan Hann, direktor zavoda za produktivnost dela v Beogradu.

Zaradi izredne zanimivosti in aktualnosti predavanja, vabi Uprava kluba zlasti industrijska podjetja, da se po svojih predstavnikih predavanja polnoštevilno udeležijo.

Vstop s klubsko izkaznico! Uprava kluba.

Gostilna »Zlata riba« v Kranju obvešča cenene goste in ostalo občinstvo da smo znižali cene pristnemu štajerskemu in dalmatinskemu vinu od 220 na din 180.—. Vino čez ulico pa: črno na din 170.— in belo na din 160.—.

Se priporoča gostilna »Zlata riba«, Kranj.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ: 8. novembra ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinemascope film »INDIJANSKI BOREC«.

9. novembra ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinemascope film »INDIJANSKI BOREC« ter ob 22. uri premiera amer. filma »TUJEC ME JE POKLICICAL«.

10. novembra ob 10. uri amer. film »NAJLEPSA LETA NAŠEGA ŽIVLJENJA«, ob 14. uri slovenski film »DOLINA MIRU«, ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni cinemascope film »INDIJANSKI BOREC«.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE: 9. novembra ob 18. in 20. uri premiera amer. filma »TUJEC ME JE POKLICICAL«.

10. novembra ob 15., 17. in 19. uri slovenski film »DOLINA MIRU«.

»TRIGLAV« PRIMSKOVO: 9. novembra ob 19. uri amer. film »NAJLEPSA LETA NAŠEGA ŽIVLJENJA«.

10. novembra ob 16.30 in 19. uri amer. film »TUJEC ME JE POKLICICAL«.

»NAKLO«: 9. novembra ob 19.30. uri slov. film »DOLINA MIRU«, 10. novembra ob 16. uri amer. film »NAJLEPSA LETA MOJEGA ŽIVLJENJA«.

»BLED«: od 8. do 11. novembra slov. film — komedija »NE KAKAJ NA MAJ«. Vsak dan ob 17. in 20. uri, v nedeljo ob 10., 14., 16., 18. in 20. uri.

»RADOVLJICA«: od 8. do 10. novembra amer. ljubavni barvni film »TO JE LJUBEZEN«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

»LJUBNO«: 9. in 10. novembra amer. pustolovski film »PRELOMNICA«. V soboto ob 19.30. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA« ŠK. LOKA: od 8. do 10. novembra amer. film »MOJ VOHUNCEK«.

»KRVAVC« CERKLJE: 9. in 10. novembra amer. barvni film »SNEG NA KLIMANZARU«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 9. novembra in v nedeljo 10. novembra ob 19.30. uri Maksim Gorki »MATI«. — Režija in scena Bojan Čebulj. Zveze v vlaku ugodne.

»PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ«: DPD »Svoboda« Kranj, dramska sekcija, uprizori v nedeljo, 10. novembra ob 16. uri Friedericha Wolfa dramo »KORTORSKI MORNARIJI«. — Izven in za podeželje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak delavnik ob 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00 in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri; v nedeljo pa ob 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 22.00 in 22.55 ter radijski dnevnik ob 19.30. uri.

»PETEK, 8. NOVEMBRA«: 9.00 Radijski roman — Tarasov-Rodionov: Čokolada — VIII.

9.20 »Od tu in od tam« (zabavna glasbena oddaja).

10.10 Iz solistične in orkestralne glasbe.

11.00 Pesmi raznih narodov.

11.30 Za domom in ženo.

11.40 »Črno in belo« (klavir in Hammond orgle v ritmu).

12.30 Kmetijski nasveti — ing. Franjo Lukman: Sadjarjeva opravila pred zimo.

12.40 Slovenski oktet poje ruske narodne pesmi.

13.15 Od arije do arije.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Leingren: Palček.

15.40 Iz svetovne književnosti — Valentin Katajev: Noči.

16.00 Popoldanski simfonični koncert.

17.30 »Rendez-vous popevk«.

18.00 Iz naših kolektivov.

18.30 Pojeta ženski in moški zbor »France Prešeren« p. v. Petra Liparja.

18.50 Družinski pogovori.

20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.

21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 9. NOVEMBRA

6.40 Naš jedilnik.

8.05 Lepe melodije — znani napjevi.

9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo Leningren: Palček.

9.45 Vesele citre (igra ansambel Alfred Bauer).

10.10 Popoldanski koncert.

11.00 Pionirski tednik.

12.00 Opoldanski operni spored.

12.30 Kmečka univerza — Doc. ing. France Adamič: Vloga kmetijske zadruge pri obnovi sadovnjakov.

13.15 Non stop! (vrsta zabavnih melodij za sobotno popoldne).

14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.40 S knjižnega trga.

16.00 Glasbene uganke.

18.00 Okno v svet — Gospodarstvo pred atomi.

18.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije.

18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori.

20.00 Veseli večer.

»NEDELJA, 10. NOVEMBRA«: 7.35 Valčki Johanna Straussa.

8.00 Sportna reportaža.

8.45 Mladinska radijska igra — Franjo Kumer: Telebani (prva izvedba).

9.25 Kar radi poslušate (pisana vrsta priljubljenih skladb).

10.00 Še pomnite tovariši... — Ivanka Mežnar: Bila sem na smrt obsojena.

12.00 Pogovor s poslušalci.

13.30 Za našo vas.

16.00 Zvone Kržišnik: Vojvodinske slike (reportaža).

16.30 Glasbeni mozaik.

17.30 Radijska igra — Hans Ditlev: Kapitan balona.

18.30 Slovenska pesem od romantike do danes — III. Skladbe Avgusta Lebana in Josipa Kocjančiča.

20.00 »Ostanimo kar doma!«.

22.15 Prislunhite in zaplešite!

»PONEDELJEK, 11. NOVEMBRA«: 8.40 Naš jedilnik.

8.05 Jutrarnji divertimento.

9.00 Radijski roman — Tarasov-Rodionov: Čokolada — IX.

11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Janez Tomšič: Zgodbe o jazbecu.

11.35 Narodne in domače za veselo popoldne.

12.00 Opoldanski koncertni spored.

12.30 Kmetijski nasveti — dr. Dušan Kresal: Boljši travniki — več čebelje paše.

13.45 Umetne pesmi poje zbor »France Prešeren« p. v. Petra Liparja.

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Drago Vresnik: V pragozdu.

15.40 Listi iz domače književnosti — Istrske narodne pesmi.

17.15 Srečno vožnjo! (šoferjem na poti).

18.00 Mladinska oddaja.

18.45 Radijska univerza — dr. Ivan Gams: Preučevanje plazov, sedanjih ledenikov in trajnih snežišč.

20.00 S festivala v Salzburgu.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Izbira sadja in zelenjave je bila v ponedeljek na kranjskih stojnicah precejšnja. Cene se v zadnjih štirinajstih dneh niso bistveno spremenile. Jabolka so se podražila od 50 na 60 in 65 dinarjev kg, krompir pa se je pocenil od 12 na 10 dinarjev kg.

Ostale cene: zelje v glavah 12, paradižnik 50, paprika 40, sirček 80 din kg, hruške 70, endivija 60, rdeča pesa 40 din kg, žito za kokoši 40 din liter, jajca 24 din komad, česen 10 din glavica, surovo maslo 120 din četrtinski zavitek.

»V SKOFJI LOKI«: Poročili so se: Stanislav Škrjanc, elektro inštalater in Ana Stiglic, predpeditica; Peter Kržižnar, ključavničar in Ivana Benedičič, priučena prešivalka; Ivan Balderman, kontrolor in Marija Cankar, ind. delavka; Anton Krajnik, priučeni strojnik in Marija Platiša, poljska delavka; Janez Jesenko, ind. delavec in Jerica Brtoncelj, predilka; Marijan Kavčič, poljski delavec in Pavla Križaj, poljska delavka; Matej Dervovšek, kovinostругar in Marija Bernik, šivilja.

»V TRŽIČU«: Rojeni: Igor Zaplotnik in Mladen Hafner.

Umrlji: Helena Ahačić, roj. Polanc, zasebnica.

Jeseniško umetno drsališče je že pripravljeno

HK Jesenice, državni prvaki za leto 1957, se je na novo sezono, ki jo že nestrno čaka, dobro pripravili in impregnirali tribuno, ki sprejme do 4000 gledalcev. V načrtu imajo tudi nabavo nove

je drsališča, vendar je še vprašanje, če bodo za vse to dobili potrebna denarna sredstva. Čeprav še precej manjka do popolne ureditve, je kljub temu drsališče za letošnjo sezono lepo pripravljeno in že omogoča vsakovečerni trening.

Pod vodstvom češkega trenerja g. Blahne redno trenirata A in B moštvo in se tako načrtno pripravljata na letošnjo sezono. Prvo srečanje bodo imeli verjetno v kratkem s članom italijanske državne lige HK Bolzano. V stik so stopili tudi s hokejskimi klubi Madžarske, Češke, Vzhodne in Zapadne Nemčije, Švice, Anglije, Avstrije in Italije, ki bodo gostovali v letošnji sezoni na Jesenicah poleg vseh domačih klubov. Sezona bo vsekakor bogata in jeseniški igralci bodo storili vse, da si obdrže častno mesto državnega prvaka tudi za leto 1958.

Hokejisti z Jesenic, državni prvaki za leto 1957 BO TUDI LETOS TAK USPEH?

prepravil. Ker je uspešni sezoni predpogoj odgovarjajoče drsališče, so pregledali in popravili cevno napeljavlo pod ledeno ploščo, popravili ograjo in razžen ostalega tudi pregledali, po-

opreme za hokeiste. Mislijo tudi na nabavo vsaj še enega kompresorja, ki bo usposobil led za drsanje tudi pri plus 10 stopinjah C, na postavitev nove garderobe za tekmovalce in pokrit-

DRŽAVNI POLFINALNI TURNIR V SAHU

Kdo bo četrti ?

Se štiri kola in državni šahovski polfinalni turnir v Kranju bo končan. Kljub temu pa še vedno ni mogoče reči, kdo bo zasedel prva štiri mesta in se tako plasiral za finalno državno prvenstvo. Pravzaprav imajo Sofrevski, Puc in Cuderman vstopnico za državni šampionat že v rokah in z dosedaj pokazano njihovo igro ni pričakovati, da bi jim v zadnjih srečanjih lahko kaj spodletelo. Zato pa je bolj zanimivo vprašanje, kdo bo četrti? Trenutno je kar sedem kandidatov še vedno za to mesto.

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

V IX. kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Bertok : Bradvarevič remi, Bulat : Smederevac 1:0, Nikolič : Sofrevski remi, Vuković : Cuderman remi, Bidev : Miličević 1:0, Tot : Tomšič remi, Črepišek : Lukič remi, Smailbegović : Puc remi.

Prekinjeno partijo iz V. kola je Cuderman dobil proti Smederevcu. Ker bo verjetno dobil tudi prekinjeno partijo z Bidevom, je pričakovati, da se bo sta za prvo mesto borila mojštrka kandidata Sofrevski in Cuderman, ki do sedaj še nista izgubila nobene partije. Od vseh ostalih udeležencev je edino še Puc, ki ni bil premagan.

X. kolo: Bradvarevič : Puc remi, Lukič : Smailbegović remi, Tomšič : Črepišek remi, Miličević : Tot 0:1, Cuderman : Bidev prekinjeno v boljšem položaju za belega, Sofrevski : Vuković 1:0, Smederevac : Nikolič 1:0, Bertok : Bulat 1:0.

Po XI. kolu je stanje naslednje: Sofrevski 7,5 (1), Puc 7, Cuderman 6,5 (1), Vuković 6,5, Lukič 6, Bertok, Bulat, Smailbegović 5,5 (1), Tot 5,5, Bradvarevič 5 (1), Črepišek 5, Nikolič 4,5 (1), Smederevac 4, Bidev 3,5 (2), Miličević 3, Tomšič 2,5 (1).

XI. kolo: Vuković : Smailbegović 1:0, Tot : Cuderman remi, Črepišek : Miličević 1:0, Puc : Lukič remi. Ostale partije

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

Prekinjeno partijo iz V. kola je Cuderman dobil proti Smederevcu. Ker bo verjetno dobil tudi prekinjeno partijo z Bidevom, je pričakovati, da se bo sta za prvo mesto borila mojštrka kandidata Sofrevski in Cuderman, ki do sedaj še nista izgubila nobene partije. Od vseh ostalih udeležencev je edino še Puc, ki ni bil premagan.

Po XI. kolu je stanje naslednje: Sofrevski 7,5 (1), Puc 7, Cuderman 6,5 (1), Vuković 6,5, Lukič 6, Bertok, Bulat, Smailbegović 5,5 (1), Tot 5,5, Bradvarevič 5 (1), Črepišek 5, Nikolič 4,5 (1), Smederevac 4, Bidev 3,5 (2), Miličević 3, Tomšič 2,5 (1).

X. kolo: Bradvarevič : Puc remi, Lukič : Smailbegović remi, Tomšič : Črepišek remi, Miličević : Tot 0:1, Cuderman : Bidev prekinjeno v boljšem položaju za belega, Sofrevski : Vuković 1:0, Smederevac : Nikolič 1:0, Bertok : Bulat 1:0.

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

XI. kolo: Vuković : Smailbegović 1:0, Tot : Cuderman remi, Črepišek : Miličević 1:0, Puc : Lukič remi. Ostale partije

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

Prekinjeno partijo iz V. kola je Cuderman dobil proti Smederevcu. Ker bo verjetno dobil tudi prekinjeno partijo z Bidevom, je pričakovati, da se bo sta za prvo mesto borila mojštrka kandidata Sofrevski in Cuderman, ki do sedaj še nista izgubila nobene partije. Od vseh ostalih udeležencev je edino še Puc, ki ni bil premagan.

Po XI. kolu je stanje naslednje: Sofrevski 7,5 (1), Puc 7, Cuderman 6,5 (1), Vuković 6,5, Lukič 6, Bertok, Bulat, Smailbegović 5,5 (1), Tot 5,5, Bradvarevič 5 (1), Črepišek 5, Nikolič 4,5 (1), Smederevac 4, Bidev 3,5 (2), Miličević 3, Tomšič 2,5 (1).

X. kolo: Bradvarevič : Puc remi, Lukič : Smailbegović remi, Tomšič : Črepišek remi, Miličević : Tot 0:1, Cuderman : Bidev prekinjeno v boljšem položaju za belega, Sofrevski : Vuković 1:0, Smederevac : Nikolič 1:0, Bertok : Bulat 1:0.

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

XI. kolo: Vuković : Smailbegović 1:0, Tot : Cuderman remi, Črepišek : Miličević 1:0, Puc : Lukič remi. Ostale partije

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

Prekinjeno partijo iz V. kola je Cuderman dobil proti Smederevcu. Ker bo verjetno dobil tudi prekinjeno partijo z Bidevom, je pričakovati, da se bo sta za prvo mesto borila mojštrka kandidata Sofrevski in Cuderman, ki do sedaj še nista izgubila nobene partije. Od vseh ostalih udeležencev je edino še Puc, ki ni bil premagan.

Po XI. kolu je stanje naslednje: Sofrevski 7,5 (1), Puc 7, Cuderman 6,5 (1), Vuković 6,5, Lukič 6, Bertok, Bulat, Smailbegović 5,5 (1), Tot 5,5, Bradvarevič 5 (1), Črepišek 5, Nikolič 4,5 (1), Smederevac 4, Bidev 3,5 (2), Miličević 3, Tomšič 2,5 (1).

X. kolo: Bradvarevič : Puc remi, Lukič : Smailbegović remi, Tomšič : Črepišek remi, Miličević : Tot 0:1, Cuderman : Bidev prekinjeno v boljšem položaju za belega, Sofrevski : Vuković 1:0, Smederevac : Nikolič 1:0, Bertok : Bulat 1:0.

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

XI. kolo: Vuković : Smailbegović 1:0, Tot : Cuderman remi, Črepišek : Miličević 1:0, Puc : Lukič remi. Ostale partije

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

Prekinjeno partijo iz V. kola je Cuderman dobil proti Smederevcu. Ker bo verjetno dobil tudi prekinjeno partijo z Bidevom, je pričakovati, da se bo sta za prvo mesto borila mojštrka kandidata Sofrevski in Cuderman, ki do sedaj še nista izgubila nobene partije. Od vseh ostalih udeležencev je edino še Puc, ki ni bil premagan.

Po XI. kolu je stanje naslednje: Sofrevski 7,5 (1), Puc 7, Cuderman 6,5 (1), Vuković 6,5, Lukič 6, Bertok, Bulat, Smailbegović 5,5 (1), Tot 5,5, Bradvarevič 5 (1), Črepišek 5, Nikolič 4,5 (1), Smederevac 4, Bidev 3,5 (2), Miličević 3, Tomšič 2,5 (1).

X. kolo: Bradvarevič : Puc remi, Lukič : Smailbegović remi, Tomšič : Črepišek remi, Miličević : Tot 0:1, Cuderman : Bidev prekinjeno v boljšem položaju za belega, Sofrevski : Vuković 1:0, Smederevac : Nikolič 1:0, Bertok : Bulat 1:0.

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

XI. kolo: Vuković : Smailbegović 1:0, Tot : Cuderman remi, Črepišek : Miličević 1:0, Puc : Lukič remi. Ostale partije

je so prekinjene, medtem ko je bila igra Bidev : Sofrevski odložena zaradi boleznih prvga.

Beseda o
drami

„KOTORSKI MORNARJI“

Dramska sekcija DPD Svoboda - center v Kranju, je v proslavo 40. obletnice Oktobrske revolucije pripravila dramo Kotorski mornarji, ki jo je napisal znani avstrijski revolucionarni dramatik Friedrich Wolf, poslovenil pa Jaro Dolar. Brez dvoma je bil izbor dela Kotorski mornarji, za to pomembno proslavo po-

stov, čeprav so nekateri službovali že več let. Nezadovoljstvo je povzročala tudi slaba hrana, saj so moštvo trosili v menažke vsak dan le posušeno repo, nezabeljen krompir, poparjen kruh, koprive in podobno. V mornarici je bila vpeljana tudi najstrožja disciplina, saj je že na najmanjši prestopok sledila stroga kazen. Rezumlji-

vse ladje in zajel skoraj vseh 6000 mornarjev, ki so odpovedali pokorščini avstro-ogrski komandi. Upornikom so se še istega dne pridružili tudi delavci v arsenalih v Titvu in Djenoviču, ki so prekinili z delom, in na obali manifestirali z mornarji za mir in svobodo. Voditelji upora so bili: vodnik Raš ter mornarji Mate Brničević, Ante Grabar, Jerko Šišgorič ter praporščaka Sesan in Stonawski, ki so v imenu upornikov sestavili resolucijo in poslali na vojno komando. V resoluciji so predvsem poudarili, da se strinjajo z zahtevami delavcev, podčrtali pa so še zahtevo po uvedbi osemurnega delavnika, izpustitev vseh političnih jetnikov, demilitarizacijo podjetij in enako hrano za častnike in moštvo.

Novica o uporu mornarjev v Boki Kotorski se je kaj kmalu raznesla po vsej Monarhiji in tudi po ostali Evropi, saj je še istega dne ponoči čestital upornikom Vladimir Iljič - Lenin. Toda že drugi dan po izbruhu so morali mornarji kapitulirati. Mornarjev se je polastila malodušnost, ker so postali voditelji zbrani v centralnem komiteju neodločni in popustljivi proti vojnemu poveljstvu, ki je zahtevalo, naj se vzpostavi stari red na ladjah. To malodušje pa je še naraslo, ko so se pojavile pred Boko Kotorsko vojne ladje iz Pule, ki so priplule pod vojno zastavo k. u. k. mornarice, in se oglašili še topovi iz baterij, ki so bile nameščene na Zeleniki. Voditelji upora so imeli premalo izkušenj in notranje sile, da bi povedli puntarje k zmagi in uresničili zahteve, ki so bile nanizane v resoluciji.

In 11. februarja je bil pritisnjen pečat na bokeljski punt. Po paragrafu 157 avstrijskega Vojnega naglega sodišča so bili obsojeni na smrt in ustreljeni v kraju Škaljari pri Boki Kotorski, naslednji uporniki: vodnik Franjo Raš in mornarji Anton Grabar, Jerko Šišgorič in Mate Brničević.

Upor je propadel. Propadla pa je kmalu tudi črnozolta monarhija in z njo oblast, ki je dolga stoletja dušila tlačene narode in pravice delavskega razreda.

A. K.

Nove knjige ob jubileju oktobrske revolucije

Kot prispevek k proslavam 40-letnice Oktobrske revolucije so pripravile slovenske založbe vrsto lepih knjig, na katere želimo opozoriti vse naše bralce.

Solski mladini sta namenjeni knjižici »Naš Iljič« in »Deček iz narvske stražnice«. Prva je drobna knjiga spominov na mladost V. I. Lenina in njegovo delo za socialistično domovino, druga pa obsega opis dogodkov iz časa revolucije, ki jih je doživljal sovjetski pisatelj Bolšincev kot otrok v Leningradu. Omeniti pa moramo še tretjo knjigo za mladino, v kateri nam J. Cazi opisuje, kako je mladina doživljala poveljstveno dobo v stari Jugoslaviji. Knjigi je naslov »Z obrazom proti viharju«.

Naslednje knjige so namenjene zrelim bralcem. Med temi so tri pesniške zbirke najpomembnejših medrevolucijskih ruskih pesnikov: A. Bloka pesnitev »Dvanajst«, V. Majakovskega

»Pesmi« in istoimenska zbirka pesmi S. Jesenina (170 str.). Štiri nadaljnje knjige obsegajo povesti in romane. V ponatisu bo bralcem zopet dosegljiv priznani roman iz življenja inteligence v prvih letih SZ, to je Alekseja Tolstoja »Trnova pot«; izšel bo v eni knjigi (l. 1946 je izšel v 3. knjigah nad 900 str.). I. Babela »Rdeča konjenica« je knjiga drobnih črtic iz življenja slavne konjenice generala Budennija. Pozornost bo vzbudil roman V. D. Duceva »Človek ne živi samo od kruha« (500 str.), ki posega v sodobno življenje v SZ (izšel lansko leto). Pod naslovom »Viharni pišč« pa je zbranih v eni knjigi 30 novel in odlomkov iz del 18 vodilnih sovjetskih pisateljev.

Knjigi »Iz Leninove dediščine« in »Spomini na Lenina« (450 str.) dopolnjujeta bralcu podobo Leninove osebnosti in njegovega dela.

Večina navedenih knjig je ilustrirana.

B. G.

filmi, ki jih gledamo

JULIETTA

je francoska filmska komedija v črno-beli tehniki z zelo ceneno in neuhovito vsebino. Zgodba, ki je prenatrana z nemogočo kramarsko navlako, ki jo nudijo filmski producenti publiku za drage denarje, nas močno spominja na mnoge avstro-nemške filme. Kljub nekaterim zvanečim imenom igralcev — Jean Marais, Dany Robin, Jeanne Moreau — je ostal film tako globoko pod povprečjem, da sploh ne zasluži pozornosti. Pri gledalcih film ne more vzbuditi drugega kot ogorčenje.

INDIJANSKI BOREC

je ameriški kinemaskopski barvni film, ki se je predvsem z odlično igro glavnih igralcev Kirk Douglasa in Else Martinelli vrstil med boljše westerne. Morda bi očitali Elsi Martinelli, da se njeno italijansko poreklo ne ujema docela z likom indijanske deklice. Sicer se pa film veskozi poslužuje preizkušnih receptov in bi ne bil niti slab, če zgodbi ne bi dodali stereotipnega ljubezenskega zapleta, ki daje pripovedi pečat ceneno-sti. — Sicer pa, še kar dober western.

aa

M. I. Gljasar

Lenin in Gorki

Ko sem delal v Leninovem sekretariatu, sem večkrat opazoval srečanja Vladimira Iljiča z Maksimom Gorkim.

Ob njegovih obiskih smo bili vsi veseli. Lenina pa je razen veselja navdajalo še neko posebno razburjenje, ki ga je prenašal še na nas. Vladimir Iljič je imel rad Gorkega kot dobrega tovariša in človeka, njegovo literarno delo in njegov talent, ki je služil proletarski revoluciji, pa je zelo cenil.

Navadno je Gorki obiskoval Lenina na njegovem stanovanju. Obiskal pa ga je večkrat tudi v delovnem kabinetu. Na večer pred njegovim prihodom iz Petrograda, je Vladimir Iljič poklical svojega sekretarja in mu toplo, vendar razburjeno govoril:

»Jutri zjutraj pride Gorki! Na kolodvor pošljite ponj moj avto in pre-skrbite, da bo stanovanje toplo in pripravljeno!«

Lenin je vedel, da Gorki ne skrbi dovolj zase, zato se je še bolj trudil za njegovo udobje, kar pa je bilo v tistih revolucionarnih letih precej težko.

Zjutraj, na dan prijateljevega prihoda, je Lenin prišel v svoj kabinet prej kakor običajno. Poklical je sekretarja in se pozanimal, če je vse v redu.

»Niste morda pozabili naročiti straži pred Kremljem, naj Gorkega ne zadržujejo?«

Cez pol ure je zopet po telefonu opozarjal, naj nikar ne pozabijo na avto.

Skoda, da nismo natanko zapisovali Leninovih srečanj z Gorkim. Samo tako bi ohranili točne podatke o njih. Kljub temu pa so nam ta srečanja nepozabna. Spominjam se samo enega obiska — v letu 1919 — ko Lenin Gorkega ni pričakoval, ker je prav tedaj govoril na nekem mitingu. Običajno pa Gorkemu ni bilo treba čakati. Vladimir Iljič mu je vedno sam prišel nasproti, ga objel, mu po svoji stari navadi pogledal v oči in ga povpraševal po zdravju. Medtem pa ga je vodil v svoj kabinet.

Aleksej Maksimovič nam je prinesel s seboj vedno velikansko množino raznih svojih del. Lenin je vedno tako uredil, da so bile te stvari temeljito pregledane in proučene.

Včasih je Gorki prišel, ko je imel Lenin posebno važno delo, ali kak sprejem. Takrat nas je Vladimir Iljič že vnaprej poučil:

»Kadar pride Aleksej Maksimovič, ga takoj spustite k meni, četudi bom zaposlen!«

V njegovi prisotnosti je Lenin delo nadaljeval, vendar ga je kolikor je mogel hitro skončal.

Tudi Gorki je imel rad Vladimira Iljiča. Včasih sem, po njegovem srečanju, na Leninovo željo govoril z Maksimom Gorkim o njegovih prošnjah in priporočilih. Tedaj sem opazil, da tudi Gorki ni mogel skrivati vznemirjenja zaradi srečanja z Leninom. O svojih vtisih je govoril tako, kot da bi jih vnovič doživljal.

Publicirani Leninovi zapiski in telegrami v »Leninovih zbranih spisih« prikazujejo njegov odnos do Gorkega in njegovo tovariško skrb zanj. Lenin je pozival Gorkega k sebi na oddih in mu zaradi boleznih predlagal vožnjo po Volgi. Izlete mu je večkrat tudi sam, osebno organiziral.

1921. leta, ko je Gorki resneje zbolel, ga je Lenin po dolgem prigravarjanju končno le prepričal, da je odšel v inozemstvo na zdravljenje. Aleksej Maksimovič je hotel prej dokončati svoje delo, vendar mu je Lenin preskrbel vse potrebno za pot in tako je tudi odpotoval.

Vladimir Iljič je cenil Gorkega kot velikana umetniške besede in graditelja ruskega literarnega jezika. Da se Lenin ni motil, je potrdil Gorki sam s svojim skrbnim delom pri sestavljanju modernega slovarja ruskega jezika. Lenin se je za to delo močno zanimal in ga tudi podpiral.

N. K. Krupskaja je pripovedovala, da je Lenin še malo pred smrtjo prosil, naj mu bero »Moje univerze«, razpravljal je o delu Maksima Gorkega in da so ga časopisne vesti o Gorkijevi bolezni zelo vznemirjale. Medtem časom je bil namreč Gorki v Italiji.

Miloš Mikeln:

Pomenki o filmu

Film o junakih Zlatega zapada je postal moderna pravljica. Dobil je pravila, ki se jih ustvarjalci morajo držati, če hočejo, da je njihova kavbojka »čista, prava« — kot ima pravljica svoja ustaljena in trdna pravila.

Ne samo, da je western film pri mladini vsega sveta v mnogočem nadomestil staro klasično pravljico — v marsičem ji je tudi podoben, zlasti v svoji moralni strukturi.

V kavbojskem filmu je zlo ostro ločeno od dobrega. Junak western filma je ideal dejavnega, fizično in moralnega dejavnega in zaradi tega superiornega, večvrednega človeka. On je posebej preudarnost, posebej spretnost, moč. Vedno je na strani pravice, oziroma, pravica je na njegovi strani. Poznamo sicer nekaj filmov te vrste, v katerih je glavni junak zla osebnost, vendar bo za svojo pokvarjenost vedno kaznovan in pokončan; ker pa publika ne gleda rada smrti glavnega junaka, so taki filmi redke izjeme.

Zaradi njegove vsestranske večvrednosti se junaku z Zlatega zapada ni treba truditi za naklonjenost ali ljubezen oseb, ki ga obdajajo. Ta ljubezen mu sama pada v naročje. Tako je popoln, da k njegovi popolnosti spada tudi ljubezen lepe ženske in zaradi tega se nihče ne čudi, če je v našega junaka že takoj v začetku filma zaljubljena najlepša ženska v tem filmu.

Ta junak nima stalnega bivališča, nima osebne izkaznice, nima premoženja. Ste že kdaj opazili, da v večini western filmov junak ne je, ne spi, nima in sploh ne potrebuje denarja niti kakšne druge dobrine? Silno bi se začudil gledalec, če bi slišal ju-

naka z Zlatega zapada razpravljati o denarju, hiši in zemlji, kajti vse to je našemu junaku nepotrebno. Tudi napadi na banke in ropi niso v nobeni zvezi s pridobljenim denarjem, temveč so samo za to, da karakterizirajo moralno podobo nastopajočih. Prva misel vsakega roparja ali tatu že pred ropom je, kaj bo storil z pridobljenim denarjem, za kaj ga bo porabil — kajti sicer ne bi kradel. Ste že kdaj slišali junaka v western filmu razglabljati o tem, kam bo dal naropani denar? Ne. Oropane pošne kočije in banke služijo samo za to, da spoznamo dobre in zle osebe v filmu, da ločimo dobre in pravične od zlih in pokvarjenih.

Junak Zlatega zapada je popolna osebnost — zato ne potrebuje nobenih dopolnitev, niti materialnih, niti moralnih. Vse je imel že s seboj, ko se je v začetku filma pokazal na filmskem platnu: konja, sedlo, puško in revolverje. Poleg tega pa še svojo neomajano uravnovešenost, zunanji in notranji mir, moralno čistost in spretnost v vseh veččinah Divjega zapada, in streljanju, jahanju in podobnih opravilih. Zato se naš junak v filmu praviloma nikoli ne spremeni, ne popravlja svojih telesnih spretnosti in svoje moralne podobe, kajti oboje je že od vsega začetka tako popolno, da ni kaj popraviti.

Zensk pozna western po pravilih dve vrsti: izkušene in neizkušene. Po tem merilu se delijo vse ženske v kavbojkah.

Izkušene so vse starejše žene — bojevnice, ki jim je malenkost vzeti v roke puško in se braniti pred Indijanci ali banditi; take ženske so bolj redek pojav v western filmih. V prav vsakem western filmu pa nastopa tisti znameniti tip izkušene ženske, ki edina ra-

zume glavnega junaka in vse njegovo ravnanje. To je po navadi »slaba«, družbeno neugledna ženska, plesalka in baru ali prostitutka, ki pa je v resnici dobra, le da je njena dobrota skrita pod zunanjo podobo moralne nečistosti.

Neizkušena ženska nastopa praviloma samo ena: navadno novinka, mestno dekle, ki je pravkar prispelo iz velikih mest na ameriškem Vzhodu, v mnogih primerih učiteljica. Je poštena in nepokvarjena, pa tudi popolnoma neizkušena v vseh življenjskih zadevah. Čeprav junaku stalno povzroča težave s svojo neizkušeno in naivnostjo, ji on tega ne zameri — kajti že od vsega začetka jo prav rad vidi. Ona praviloma v začetku ne mara zanj, pozneje pa se vname v pravi in čisti ljubezni, ki je tako močna, da ji moramo oprostiti tudi njeno neizkušeno, s katero (čeprav je simpatična) spravlja svojega junaka v številne nepredvidene težave.

Prva, izkušena in »slaba« ženska, junaka razume, ker pozna življenje in ker je pač izkušena. Seveda je tudi zaljubljena vanj, običajno pa je imela kakšno razmerje z njim že prej, preden se filmska zgodba začne. Da ne bi motila srečnega konca, mora ta ženska umreti; po navadi umre tako, da s svojo smrtjo reši junaku življenje. Obenem pa s tem reši meščansko družbo svoje neljube prisotnosti. Mimogrede: prav v ženskih likih western filma, zgrajenih na odnosu meščanske morale do žene, se najjasneje pokaže meščanska moralika western filma in globoka reakcionarnost te morale. Zato negativnost western filma ni v njegovi iluzorni podobi življenja (kajti iluzija je lahko tudi pozitivna), ampak v tem, da je njegova moralna meščanska.

Prihodnjič si bomo ogledali še praktičen primer western filma.

(Nadaljevanje prihodnjik)

NOB v risbi
akademskega slikarja
Doreta Klemenčiča

Sinoči je bila v počastitev 40. obletnice Oktobrske revolucije v Mestnem muzeju v Kranju otvoritev razstave risb akademskega slikarja Doreta Klemenčiča-Maja pod naslovom »PO SLEDOVIH NOB«. — Razstavljena dela — 40. risb — so izbor iz obsežno zasnovane zbirke tovrstnega gradiva, ki ga avtor pripravlja za Zvezni odbor ZB. Dela zajemajo zgodovinske kraje in objekte, ki so odigrali v narodnoosvobodilnem gibanju pomembno vlogo. Razstavljene risbe so odraz realnega sveta z rahlim prizvokom lirčnosti, hkrati pa govore, da je njih avtor mojster v tej tehniki likovnega upodabljanja. Ustvarjanje Doreta Klemenčiča, umetnika-partizana, se zlasti omejuje v upodabljanje realistične pokrajine, figurativnih skupin, risb in ilustracij. — Razstava bo odprta do 20. novembra. S.

Razstava marksistične
literature v Kranju

Tudi Studijska knjižnica v Kranju se je z okusno in smotrno urejeno razstavo marksistične literature primerno oddaljila spominu 40. obletnice Oktobrske revolucije. Razstavljeno gradivo v dveh vitrinah obsega marksistično literaturo, ki je izšla že pred vojno v slovenskem jeziku, in pa številne publikacije povojnega marksističnega tiska. Razstavo dopolnjuje tudi barvne in črno-bele reprodukcije slik iz dni revolucije. S.

Higienski kotichek v „Iskri“ je dobro urejen

O skrbi družbe za zaposleno ženo doma in na delovnem mestu ter o uspehih na tem področju smo že večkrat pisali, nisimo pa še mikdar omenili higienskih kotichek, ki jih imajo v vseh večjih gorenjskih podjetjih. Marsikje jih bodo morali tudi še ustanoviti. Namen teh kotichek je, da se žene v času, ko se slabo počutijo, lahko za pol ure ali uro vležejo, da po kratkem počitku laže opravljajo svoje delo. V higienskem koticčku imajo žene vedno na razpolago toplo vodo za umivanje, kar je za vzdrževanje osebne higiene še posebno važno.

V tovarni »Tiskanina« v Kranju in v nekaterih drugih podjetjih imajo tak kotichek v vsakem obratu, drugod pa po enega v podjetju. Posebno dobro je urejen higienski kotichek v kranjski tovarni »Iskra«. Za red skrbita dopoldne in popoldne izmenoma dve tovarišici, ki de-

lata pod nadzorstvom medicinske sestre Zinke Stravsove iz obratne ambulante. Obiskovalkam postrežeta z brisačami in higienskimi predmeti, pa tudi z zdravili iz omarice za prvo pomoč, če je potrebno. Kotichek je dobro obiskan, saj ga pozna večina žena. Vesele so, da so zaposlene v podjetju, ki posveča tolikšno skrb njihovi osebni higieni in zdravju nasploh. Od aprila letos dela v »Iskri« dvakrat tedensko tudi ginekološka ambulanta. Zdravnik specialist tam sistematično pregleduje vse žene, ki so zaposlene v podjetju. Do sedaj je bilo prvih pregledov že 453. Iz preventivnih razlogov so ti pregledi še posebno važni, saj odkrije zdravnik marsikatero obolenje, pri katerem takojšnje zdravljenje prepreči težje posledice.

Delavka, ki ji je za strojem postalo slabo, počiva na divanu

Spočite in vedre tudi po napornem delu

Gospodinsko delo in delo v službi žene običajno utruji, utrujenost pa se pokaže tudi na njihovih obrazih. Kdaj pa kdaj bi marsikatera kljub utrujenosti rada zabrisala njene sledove. Tedaj si lahko pomagata s temle nasvetom:

—Obraz polagamo izmenično v posodo s toplo vodo in v posodo z mrzlo vodo. To delamo dve ali tri minuti. Zadnja kopel naj bo vedno mrzla. Enako izmenično kopel napravimo tudi za noge, le da tej vodi dodamo pest morske soli. Nato ležemo za 10 minut vodoravno, zapremo oči in pozabimo na vse skrbi, ki nas tarejo. Noge naj pri tem počivajo višje. Po desetih minutah vstanemo, si okrtamo lase, uredimo pričesko ter namazemo obraz in vrat z dobro kremo. Za vse to bomo izgubile le 15 minut časa, naš videz pa bo izražal spočitost in vedrost.

RECEPTI

JEDILNIK

Praška krompirjeva juha
Goveja pečenka s smetanovo omako
Marmeladni rogljički

Juha: Skupaj 30 dkg olupljenega krompirja, kuhanega pretlači in zmešaj s prežganjem iz masti in moke, zalij z vodo in osoli. Juho začini z muškato in oreščkom in izboljšaj s sesekljano kuhano svinino in opečenimi kruhovimi kockami.

Goveja pečenka: kos dobro preležane govedine pretaknemo s koščki slanine, potresemo s soljo, poprom, nastrgamo jušno zelenjavo, polijemo z vrelo mastjo in pečemo med večkratnim prelivanjem pečenke s pečenkim sokom. Nato meso odstranimo, sok potresemo z moko in malo opražimo, zalito in dobro prekuhamo omako zmešamo z žlico smetane, ter jo polijemo po zrezani pečenki. Jed postavimo z rezanci, rižem ali cmoki na mizo.

Rogljčki: 30 dkg moke, 5 dkg masla, 1 jajce, 10 dkg sladkorja, osminko litra vode in 2 dkg kvasa, zdrobimo z ostalimi količinami, pognetemo testo, ki počiva pol ure. Nato ga razvaljamo, zrežemo na deset cm velike kvadrate, napolnimo z marmelado in oblikujemo rogljičke, ki jih 20 minut pečemo v pečici.

PRAKTIČNI NASVETI

Prava kava (turška) je najboljša, če jo popijemo takoj, ko je kuhana. Če stoji samo nekaj minut, se začne izločati črnela kislina in druge sestavine. Prva daje kavi trpek okus, druge dražijo želodčno sluznico. Kava zgubi prijeten okus in aromo. Alko hočemo kuhano kavo ohraniti dalj časa, jo ocedimo in prelujemo v posodo, ki se dobro zapira.

Vse žitne mešanice in cikorijsko kavo pristavimo v mrzlo vodo, ker se tako izloči več koristnih sestavin, ki jih vsebujejo mešanice. Tudi to kavo kuhamo in hranimo pokrito, da se ne izdiši.

Kadarkoli uporabljamo med kuhanjem ali pri serviranju žepni robec, si vsakokrat temeljito umijemo roke z milom. Isto velja po vsakokratni uporabi stranišča.

Voden krompir kuhamo z zelo malo vode, katero odlijemo, ko je kuhan, in ga pustimo v isti posodi na robu štedilnika še nekaj časa, da izhlapi odvečna vlaga. — Tako osušen krompir je lepo moknat.

Razen polivinilnih tekačev uporabljamo za zaščito kuhinjskih tal lahko tudi tekače iz gume. Le-ta je sicer trajnejša, vendar skoraj še enkrat dražja, razen tega dolgo ohrani značilni neprijetni vonj in jo je težje dobiti na tgu.

Ce se na klobuku poznajo dežne kapljice, ga nalahno odrgnemo z mehko žično ščetko, pa bodo kapljice izginile.

NOVO

SODOBNO GOSPODINJSTVO

Te dni je izšla nova, dvojna številka revije »Sodobno gospodinjstvo«. Po svoji vsebini je izredno pestra. Uvodoma prinaša poročilo o uspehih, ki jih je dosegla vaška skupnost v Braslovčah. Sledi članek o delu otroškega vrtca v Kranju.

V svoji stalni rubriki »Stoovanje in oprema« prinaša revija zanimive skice kombinirane otroške posteljice in skice o predelitvi sobe, kjer bivata dva otroka.

Zelo zanimivi so prispevki o oblačenju, zlasti članek o individualnosti oblačenja in članek o pranju tekstilnih izdelkov iz umetnih vlaken. V tem delu revije ne manjka tudi skic za praktične obleke dečkov in deklic. V reviji najdete tudi nasvete za lepoto nego.

Pestri po svoji vsebini so prispevki o sodobni prehrani. Ing. Emilija Letonja piše o špinaci, o graham kruhu in o škodljivosti silicilne kisline za konserviranje. Ante Beg je prispeval članek o naših gobah z zanimivo razpredelnico gob po njihovi kvaliteti. Pepilka Levstek objavlja nekaj jedilnikov z gobami, Olga Starc pa piše o kisanju zelja in o njegovi uporabi skozi vse leto. Za spretno roko objavlja revija nekaj lepih vzorcev za vezenje in pletenje.

Mnogim gospodinjam bo dobrodošel prispevek ing. Viktorja Repanška o nabavi in shrajevanju krompirja za zimsko zalogo.

Razen tega prinaša revija tudi odgovore na vprašanja bralcev.

MODA

Tri pričeske za deklice: Morda bo katera tudi za vašo hčerko

ZALA LISICA

Lenin je bil prijatelj lova. Vendar je imel rekdokaj priložnost loviti, ker ni bilo časa za to.

Morda je prav zaradi tega pri streljanju včasih zgrešil. A to mu ni kvarilo zadovoljstva.

Ko je bil Lenin po boleznih na odih, so ga tovariši sklenili povabiti na lisičji lov. Bilo je pozimi, lep, mrzel dan.

Lov so priredili z zastavicami. Okrog gozda, kjer je bil zajčji brolg, so raz-

V gozdu je bilo tako lepo in tiho.

Zdajci pa se je izza mlade jelke pokazala lisica. Ozrla se je, nato je stegnila vrat — najbrže je vohala zrak.

Diaka na nji je bila dolga košata. Posebno lep je bil velikanski rep. Kadar je lisica gibala z njim, so se na soncu kresale po repu rdečkaste iskricke.

Vladimirja Iljiča lisica ni videla: stal je za smreko.

Lisica je hipoma poskočila naprej in obstala. Prisluhnila je, udarila z repom in s temnimi, okroglimi očmi

vnemirjeno pogledala v daljavo: začutila je bila človeško sled.

Tedajci je nedaleč od Lenina v lah-nem vetrcu zavihrala zastavica. Lisica se je ustrašila in odskočila nazaj.

Proti Leninu pa je že tekkel star lovec in jezno nekaj vpil.

Vladimir Iljič je stal in pobešal cev puške k tlom.

»Zakaj niste streljali? Zraven Vas je stala, Vladimir Iljič!«

Lenin se je nasmehnil in odgovoril:

»Zasmilila se mi je. Od sile zala je bila!«

Pionirska pošta

OBISKALI SMO TROJARJEV GROB

Pod gozdom nad šentpetersko graščino leži pokopan borec tov. Trojar. Pionirji večkrat obiščejo njegov grob. Okrasimo ga s cvetjem. Za Dan mrtvih smo ga tudi očistili in prižgali svečke. Tovarišica nam je povedala, da je zelo sovražil Nemce. Nemci so ga ujeli, pretepli in hoteli od njega zvedeti, kje so partizani. Ničesar ni izdal, zato so ga ustrelili. Mi smo ponosni nanj, ker je bil tako hraber.

Filipič Rakjo,

II. a razred
osemletne šole Lucijan Seljak, Stražišče

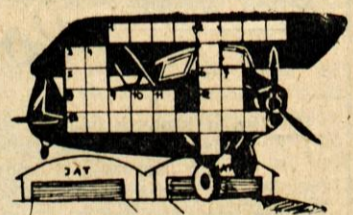
ZA BISTRE GLAVICE

KRIZANKA

»ZRAČNO VOZILO II«

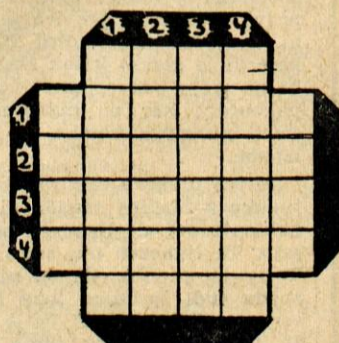
Vodoravno: 1. nepokrit, brez pokrivala; 3. pomožni glagol biti za množino; 6. kratice ljudske milice; 8. red; 12. dva samoglasnika; 13. pristajališče letal.

Navpično: 2. gumijasto obuvajo, ki ga obujemo preko čevljev;

3. vrh v Karavankah, del opravave; 4. domače živali, dajejo nam volno; 7. staro orožje; 9. latinski veznik; 10. predlog; 11. znak kemični za aluminij, okrajšani veznik ali.

MAGIČNI LIK

Vodoravno in navpično:

1. krtova tvorba;
2. mesto na Hrvatskem blizu Senja;
3. prebivalci hrvatske pokrajine;
4. južni sedež.

Čarobni kompas

»Joj!« je vzkljknila Jana vsa tresočna se od mraza. »Kaj se je zgodilo?«

Teta Minka je zmagoslavno pogledala Tomažka. Vendar ni imela časa, da bi odgovorila. Iz neke snežne kope je prilezel Eskimo.

»Dobrodošla na Severnem tečaju, teta Minka!« je pozdravil Eskimo in se široko nasmehal. Potem je prišel k njim in podrgnil svoj nos ob njihove. Potem je prišla še Eskimova žena, veselo pozdravila teto Minko in dejala: »Mrzlo pa je danes, kaj! Ali naj vam prinesem kožuhe?«

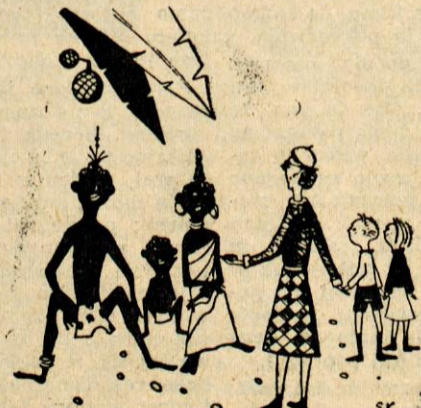
»Mislim, da ne bo potrebno,« je odvrnila teta Minka. »Mudi se nam dalje. Pa drugič,« in zavrtela je škatlico in rekla »Jug!«

Tomažek in Jana sta mislila, da so zašli v velikanski vrtnec. Vse se je zavrtelo. Potem pa sta začutila, da postaja topleje in topleje. Znašli so se med palmami in sonce je sijalo in grelo na vso moč. Pod neko palmo sta sedela mož in žena zelo temne polti. Okoli njiju pa se je igral majhen temen deček in se veselo smehljajal prišlim.

»Ze dolgo smo te pričakovali, teta Minka,« je dejal mož in prijazno razširil roke. Povabil jih je na kokosovo mleko. Tomažek in Jana sta že hotela za njim, teta Minka pa ju je zadržala.

»Nimamo časa danes,« je rekla. »Morda kdaj drugič.«

»Ze zopet potuješ, teta Minka?« je vprašal črni mož.

»Da, okrog sveta,« je odvrnila teta Minka, zavrtela škatlico in rekla: »Vzhod!«

Zopet se je okoli njih vse zavrtelo. Palmova drevesa so zginila, namesto njih pa so stale slikovite majhne hišice. Zdela se je, kot da so na papirja

in izpod streh so viseli barvasti lampiončki.

»Zdi se mi, da smo na Kitajskem,« je rekla teta Minka. Potem so se odprla vrata ene izmed hišic in nasproti jim je prišel majhen mož, v zlatorumenem kimonu in v modrih hlačah. Lase je imel spletene v kito, oči je imel črne in poševne. Ko jih je zagledal, se je globoko priklonil, tako, da se je z glavo dotaknil tal. In Tomažek in Jana sta bila zelo presenečena, ko sta videla, da se tudi teta Minka priklanja in da se njen klobuk z umetnimi svetlicami dotika tal.

»Castita Minka iz hiše Belih,« je dejal. »Ali bi hotela prestopiti nevredni prag moje hiše in počastiti moje domače s tvojim presvetlim obličjem.« In še enkrat se je mož globoko priklonil z glavo do tal.

Tomažek in Jana še nikoli nista slišala, da bi kdo tako lepo in izbrano govoril. Še bolj pa sta zazijala od začudenja, ko je spregovorila teta Minka:

»Jagnje se ne loči bolj težko od svoje matere ovce in pičič ne zleti s težjim srcem od rodne gnezda, kot se mi ločimo od tvoje vsega spoštovanja vredne gostoljubnosti. Neskončno minevajoči čas nas vodi naprej. Zato nam dovoli, da se mi, nevredni tvojega vabila, poslovimo.«

In zavrtela je škatlico ter zaklicala: »Zapad!«

(Konec prihodnjč)

obesili rdeče zastavice. Potem so lovci stopili na svoja mesta. Za velikansko smreko je stal Vladimir Iljič.

Nekje v daljavi se je oglasil pasji lajež, nato je zagrmel po gozdu od daljen strel iz puške. Lenin je stal s puško v rokah. Vse naokrog je zavladala tišina. Očitno so bili lisico pregnali v drugi konec gozda. Nekakšna ptica je preletela Vladimirju Iljiču nad glavo, zadela v vejo na smreki in otrsela sneg. Iz višave so počasi krožeč začele padati lahke snežinke.

GREL NAS JE OGENJ OKTOBRA

Pripoveduje predsednik Okrajnega odbora ZB NOV tovariš Ivan Bertoncelj-Johan

»Teško se je spomniti podrobnosti za tako daleč nazaj,« je dejal predsednik Okrajnega odbora Zveze borcev NOV za kranjski okraj, tov. Ivan Bertoncelj-Johan, ko ga je naš sodelavec povprašal po njegovih spominih o tem, kako so v letih pred drugo svetovno vojno in v času NOB proslavljali obletnico Oktobrske revolucije na Gorenjskem in kako je veliki zgodovinski dogodek odmeval v naših krajih.

»Podrobnosti so utonile že v pozabo,« je nadaljeval tov. Johan. »Živi pa so v mojem spominu vsi večji in pomembnejši dogodki iz tistih časov težkega revolucionarnega dela.

Veliki pomen in zgodovinsko vlogo Oktobrske revolucije za revolucionarno gibanje v svetu mi je prvi približal in razložil kasnejši narodni heroj Stane Žagar, ki je takrat učiteljeval na Dobravi pri Kropi. Bilo je to leta 1928, ko sem začel obiskovati kmetijsko nadaljevalno šolo na Dobravi. To šolo je osnoval Stane Žagar, ki je znal uporabiti sleherni možnost, da je razširil revolucionarno misel. V tistih letih je bilo vsakršno revolucionarno delo sila težavno, saj so bile s kraljevim ukazom 1929 leta razpuščene tudi vse politične stranke. Policisti in žandarji so pazili na vsak korak komunistov in njihovih simpatizerjev, oteženo je bilo vsakršno sestajanje. Vendar je Stane Žagar znal poiskati sleherni možnost, da je nadaljeval revolucionarno delo. Leta 1929 je bilo na Dobravi razpuščeno tudi prosvetno društvo, v katerem smo delovali Žagarjevi sodelavci, zato pa smo leta 1932 ustanovili društvo kmečkih fantov in deklet. V okviru tega društva smo proslavljali tudi obletnice Oktobrske revolucije, na katerih je Stane Žagar govoril o pomenu Oktobra ter vsakokrat razlagal tudi svetovni položaj, revolucionarno gibanje v njem in notranje družbene politične razmere.

Ideje Oktobrske revolucije smo uresničevali — v okviru takratnih pogojev — tudi v društvi »Svoboda«. Bil sem član jeseniške »Svobode«, ker sem bil na Jesenicah zaposlen, ob sobotah pa sem se vozil domov na Dobravo. Sestanke v jeseniški »Svobodi« smo imeli pod odrom, kjer smo študirali napredno literaturo. Med organizatorji te ideološke vzgoje pod odrom je bil proletarski pisatelj Tone Čufar, predavatelj pa so bili tudi Janez Mlakar, Slavko Federle, Vencelj Penko in drugi.

Člani Partije smo ob takih zgodovinskih dneh, kot so bile obletnice Oktobrske revolucije in 1. maj, pisali parole po zidovih in ograjah. V takih akcijah smo bili po trije; dva sta, vsak na svojem koncu, stražila, eden je pa pisal. Včasih niti nisimo mogli napisati cele parole, ker smo se morali umakniti, pa smo besede kar krajšali. Ob eni izmed proslav obletnice Oktobrske revolucije smo razbesili kočnice rdečega blaga na telefonske žice in električno napeljavajo. Delavci pa so se drugo jutro smejali žandarjem, ki so se mučili, da bi te rdeče zastavice odstranili. To so bile zunanje manifestacije naše privrženosti idejam velikega Oktobra,

medtem ko je bil glavni poudarek na idejno politični vzgoji in širjenju revolucionarnega gibanja. Vse akcije, ki smo jih poprej pripravili na partijskih sestankih, smo prilagodili obstoječim pogojem. Razkrinkavali smo fašizem, naklepe jugoslovanskih protiljudskih oblastnikov itd. Zlasti pa smo to delo okrepili in začeli razširjati po letu 1936, ko smo komunisti dobili smernice za prehod na delo med množicami, in še posebno po letu 1937, ko je bila ustanovljena Komunistična partija Slovenije.

V letih tik pred drugo svetovno vojno smo — v ilegalnih pogojih — prirejali proslave Oktobrske revolucije tudi na Dobravi, na katero je prihajala zlasti mladina, ki ji je govoril Stane Žagar.

V času stare Jugoslavije je vsaka proslava 1. maja in Oktobrske revolucije pomenila za napredne politične delavce, ki so največkrat delali v ilegalni, novo šolo, novo preizkušnjo v idejno političnem delu in konkretnih akcijah.

Potem je prišla okupacija in doba narodnoosvobodilne borbe ter ljudske revolucije. Prvo proslavo obletnice Oktobrske revolucije v partizanih sem doživel v Cankarjevem bataljonu, ki je takrat, leta 1941 taboril na Mohorju. Bilo je v večernih urah

— svečano, dasiravno smo se morali nekoliko pri-tajati, da ne bi dekonspirirali taborišča. Spet je bil tu stari revolucionar Stane Žagar, ki je imel polurni govor. Potem je zadonela Internacionala, ki so ji sledile še druge borbene pesmi ter recitacije.

Naslednje leto sem proslavljati obletnico Oktobrske revolucije v Dobri. Naša skupina je štela kakih 15 ljudi. Bilo je to po hudih naporih in borbah, ki jih je Kokrški odred pravkar prejel. Stefe Anton iz Tržiča in jaz sva govorila o Oktobrski revoluciji, pevskega programa pa tedaj ni bilo, marveč smo se le pogovarjali o pomenu Oktobra in o naši borbi.

Leta 1943 sem bil ob obletnici Oktobra v skupini terenskih delavcev blizu Tržiča. Imel sem govor. Zadnje obletnice Oktobrske revolucije, ki smo jo praznovali v partizanih, pa sem doživel, prav tako v skupini terenskih delavcev, v Ziljski dolini na Koroskem. Vse te proslave so nas vedno znova moralno okrepile v težkih pogojih partizanske borbe, ko smo uresničevali ideje velikega Oktobra v naših specifičnih pogojih narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije,« je končal svoje spomine tov. Ivan Bertoncelj-Johan.

Odlomek iz knjige Johna Reeda

DESET DNI, KI SO PRETRESLI SVET

Pozno zvečer sem prišel v Dvorjanskoje sobranje — v plemiški klub, kjer naj bi se sestali moskovski boljševiki in pretehtali poročilo Nogina, Rikova in drugih, ki so zapustili Svet ljudskih komisarjev.

Sejni prostor je bil v gledališču, kjer so pod starim režimom častniki in elegantne gospe gledale amaterske predstave najnovejših francoskih komedij.

Najprej so napolnili prostor izobraženci — tisti, ki so živeli v središču mesta. Govoril je Nogin in večina poslušalcev se je z njim docela strinjala. Bilo je že zelo pozno, ko so prišli delavci. Delavske četrti so bile namreč ob zunanjem robu mesta in cestna železnica ni vozila. Toda okrog polnoči so začeli štorčkati po stopnicah v gručah po deset ali po dvajset — veliki, robati možje v grobih oblekah, ki so krišili naravnost iz bojne črte, kjer so se bili ves teden kot hudiči in gledali, kako so njihovi tovariši padali povsod naokoli.

Komaj se je zborovanje formalno začelo, že so se na Nogina usuli živji in jezni vzkliki. Zaman je skušal dokazovati, razlagati; niso ga hoteli poslušati. Zapustil je Svet ljudskih komisarjev; pobegnil je s svojega mesta, medtem ko je divjala bitka. Kar se tiče buržuaznega tiska, ga v Moskvi ni bilo več; celo Mestna дума je bila razpuščena. Vstal je Buharin, divji, logičen, govorec z glasom, ki je udarjal kakor kladivo... Poslušali so ga s

sijočimi očmi. Resolucija, da je treba podpirati delo Sveta ljudskih komisarjev, je bila sprejeta z velikansko večino. Tako je govorila Moskva...

Pozno ponoči smo po govornih cestah in skozi Iberska vrata prišli do Rdečega trga pred Krem-ljem. Zagledali smo cerkev Vasilija Blaženega; njene blesteče, zavite in okrašene kropole so fantastično in nejasno odsevale v temi. O kakšni poškodbi ni bilo sledu... Na eni strani trga so se dvigali temni stolpi in zidovi Kremlja. Od visokih zidov se je rdečkasto odbijal sij nevidnih ognjev; preko neizmernega prostora so prihajali do nas človeški glasovi in udarci krampov in lopat. Zavili smo tjakaj.

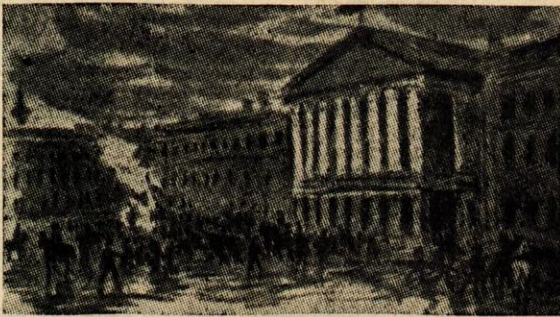
Spodaj pri zidu so bile nakopičene cele gore blata in kamenja. Zlezli smo nanje in gledali v dve veliki jami, deset ali petnajst jardov globoki in pedeset jardov dolgi, v katerih je več sto vojakov in delavcev kopal ob svitu velikih ognjev. Mlad študent nas je nagovoril po nemško. »Grob za padle brate,« je razložil. »Jutri bomo tukaj pokopali pet sto proletarcev, ki so umrli za revolucijo.« Vzel nas je s seboj v jamo. Bliskovito so žvi-gali krampi in lopate in kupi prsti so rasli. Nihče ni rekel besede. Nočni svod je bil posejan z zvezdami in visoko obzidje starega carskega Kremlja se je dvigalo proti nebu.

»Tukaj na tem svetem prostoru,« je dejal študent, »najsvetejšem v vsej Rusiji, bomo pokopali naše najsvetejše. Tukaj, kjer so grobovi carjev, bo spal naš car — ljudstvo...« Njegova roka je bila obvezana — zaradi krogel, ki ga je ranila med bojem. Pogledal je na obvezo. »Vi tuji gledate na nas Ruse zviška, ker smo tako dolgo prenašali srednjeveško monarhijo,« je dejal. »Mi pa so vedeli, da car ni edini tiran na svetu; kapitalizem je hujiši in v vseh deželah sveta caruje kapitalizem... Ruska revolucionarna taktika je najboljša...«

Ko smo odhajali, so delavci v jami, izčrpani in kljub mrazu premočeni od potu, začeli utrujeno lezti iz nje. Čez Rdeči trg pa je prihitala temna gruča ljudi: zgneti so se v jamo, pograbili za orodje in pričeli kopati, kopati brez besedice...

Tako so vso dolgo noč protovoljci iz ljudstva zamenjavali drug drugega, ne da bi se ustavili v svoji naglici; in ko je mrzla zora obsvetila veliki prazni trg, pobeljen od snega, je bil zevajoči, rjav bratovski grob izkopan.

Vstali smo pred sončnim vzhodom in pohiteli po temnih ulicah na trg Skobeleva. V vsem velikem

mestu nismo videli žive duše; čuti pa je bilo slaboten šum daljnega in bližnjega vrveža, kakor da se bliža vihar. V bledem sonraku se je pred glavnim stanom Sovjeta zbrala majhna skupina mož in žena s snopičem rdečih zastav z zlatimi napisy — Centralni izvršni komite moskovskih sovjetov. Svitalo se je. Sum iz daljave pa je postal jasnejši in neprestano je naraščal v silen bas. Mesto se je prebujalo. Prišli smo na Tversko; nad glavami so nam vihrale zastave. Male kapelice ob cesti, koder smo šli, so bile zaklenjene in brez luči. Prav tako je bila zaprta tudi kapela Iberske Device, ki jo je navadno obiskal vsak novi car, preden se je šel kronat v Kremelj, in ki je bila vedno, podnevi in ponoči odprta in polna ljudi in ožarjena od sveč, ki so pobožno gorele pred zlatimi, srebrnimi in bisernimi ikonami. Sedaj so baje prvič, odkar je bil Napoleon v Moskvi, sveče ugasnili.

Sveta pravoslavna cerkev je odtegnila luč svoje milosti od Moskve, od gnezda nesposlušljivih gadov, ki so bombardirali Kremelj. Cerkev so bile temne, molčeče in mrzle; duhovniki so izginili. Ni bilo popov, ki bi opravili obrede pri rdečem pogrebu, ni bilo zadušnice za mrtvimi; nobena molitev ni bila izmolvana nad grobom bogokletnikov. Tihon, moskovski metropolit, je sovjete izobčil...

Tudi trgovine so bile zaprte in premožni sloji so se držali doma — toda iz drugih razlogov. To je bil dan ljudstva, ki se je bližalo z gromovitim truščem...

Na starem obzidju za cerkvo na Cankarjevi cesti v Kranju je bila nekoč železna ograja zaradi varnosti. Zob časa je ograjo uničil, nekaj pa so verjetno k temu pripomogli otroci, da so se tod okoli laže igrali. Naš fotoreporter je ujel skupino otrok, triletno Marinko, malo starejšega Sašo, Uroša in Tona pri kaj nevarni igri na tem obzidju. Do nesreče ni več daleč, le majhen spodrslij in že

bi lahko nekdo od njih padel v desetmetrski prepad. Otroci, ki se vsakodnevno lovijo tod okoli, se ne zavedajo nevarnosti, zato pa bi bila dolžnost odgovornega za tamkajšnji prostor, da ograjo čimprej obnovi, dokler ni prepozno.

PARTIZAN KROPA V SLOVENSKI LIGI

V nedeljo je bil v Kropi kvalifikacijski dvoboj odbojarskih ekip Partizana iz Kroke in Hoč za vstop v I. slovensko ligo. — Kroparji so premagali zmagovalca mariborske cone s 3:2. Rezultat je tesen, vendar je zmaga kroparskih odbojkarjev zaslužena. M.

TAKO NE BI SMELO BITI

SD »Branko Ivanuš« iz Ljubljane je organizirala pred kratkim prijateljsko strelsko tekmovanje z zračno puško za prehodni pokal znanega pokojnega strelca — Branka Ivanuša. Za to tekmovanje se je prijavilo večje število strelcev iz vse Slovenije. Vse strelske družine so po žrebu določili za medsebojna srečanja v četr finalnem tekmovanju, ki so tekmovale pretežno vse na svojih streliščih. Poročila, ki so jih do 25. oktobra družine poslale organizatorju o izidu tekmovanja, so zelo dvomljiva, ker so nekateri poslale take rezultate, ki jim skoraj ni verjeti in se tako uvrstile v polfinalno tekmovanje. V nedeljo dopoldan sta se v nadaljnjem tekmovanju srečali tudi ekipi Kamnika in »Iskre« iz Kranja. Da bi zmanjšale izdatke so se dogovorile tako, da bodo po štirje od vsake družine tekmovali na svojem strelišču, najboljšega strelca ekipe pa so poslale v Kamnik oziroma Kranj. Kamniški tekmovalci, ki sta ga spremljala dva tovariša, je s seboj prinesel skoro nemoogoče rezultate — 176, 176, 174 in 172 krogov v stoječem položaju od 200 možnih, ki so jih njegovi tovariši dosegli doma. Ko pa sam, kot njičov najboljši strellec med kranjskimi tovariši v Kamniku srečali celotni ekipi. Ob tem srečanju v Kamniku oziroma Duplici pa je najboljši dosegel le 163, nato 160, 158, 156 in 144 krogov, kar jasno pričča, da so bili zgoraj navedeni podatki oziroma rezultati netočni. Ob tem srečanju so sicer zmagali Kamničani s 777 krogi nad kranjskimi strelci, ki so zaradi okvare puške dosegli le 691 krogov. Takšno nesportno ravnanje nekaterih družin kviri ugled celotne organizacije tega tekmovanja in škoduje ugledu in pravnemu razvoju strelske organizacije.

gorenjske bodice

△ Ondan sva jo z Revšetovim Lipetom za spremembo mahnila v Selško dolino. Pravzaprav sva bila namenjena v Zeleznike, pa naju je na tisti imenitni cesti tako prerukalo, da sva zlezla z avtobusa že v Selcah. Nikar ne mislite, da sva v tej prijazni vasi glave vkup tiščala. O, ne — vsak jo je na svoje mahnili. Zmenila sva se pa, da se dobiva ob 12. uri v tamkajšnji štiriji. Mejdun, je bil Liše jezen, ko sem za debelo uro zamudil randi. — Ja Matiček, saj nisem mogel prej, ko sem pa v Podopreznu (pri Zgagu) drva in les premetaval. Tam je namreč spomenik petim padlim borcem in prav tam ima KZ Sorica skladišče lesa. Seveda so tisti les tako fletno vskladiščili, da spomenika sploh ni bilo videti. Jaz pa — ne bodi len — sem zavihal rokave in okrog tistega spomenika malo počedit. Ampak to povem tistim, ki imajo na skrbi skladišče lesa, da bodo lahko drugič, če bodo spomenik spet zabasali z lesom, kar sami počediti tisto leseno navlako.

△ Tokrat se je tudi Liše pošteno usekal. V Selcah oziroma v Zeleznikih je bil namenjen predvsem zato, da najde človeka, ki bi nekoliko počedit kranjske ulice. Ja madonca, kako bodo reveži skrbeli za čistočo drugod, ko pa še svojega ne morejo počedit. Kar Sevnico pogledajte, pa boste koj na jasmem, da jim ta potok služi za smetišče, pa tudi v Zeleznikih ni dosti bolje s tistimi kanali. Navsezadnje se pa Zeleznikom obetajo boljše časi, saj so se že pred poltretjim mesecem priborili do Turističnega opeševalnega društva. Res je, da člani tega društva zaenkrat samo govorijo, kaj bodo storili — ljudje je le upajo, da ne bo ostalo le pri teh golih besedah. Najprej naj se spravijo na tisti potok, ki s svojo navlako ne

delo posebno lepe podobe Zeleznikom.

△ Veste, tistikrat sem tudi zvohal, da imajo v Selcah prav imenitno pijačo. Naposled bi se ga nalezal, pa se nisem upal, ker so mostički, ki vodijo čez Sevnico, brez ograj. Navsezadnje bi še v tisto lužo telebnil. Saj, kakšni učiteljci iz Selc bi dobro delo, če bi v tisti vodi storila konec. Nikar ne mislite, da pravim to kar tjavdan, ali morda zato, ker sem hudoben. Ne! Povedati vam moram, da so tamkajšnje učiteljice velike revice. Prav po mačehovsko skrbe zanje. Jedetana — kakšne težave so imele te revice, preden so jih vzeli na košto. No, pa se je le na neko sorto poglhalo. Ena od učiteljic ima pa še vedno težave, kje se bo hranila. V gostilni pri Šlibarju sicer kuhajo za abonente, zanjo pa je nočejo. No, pa recite, če ne bi bilo res najbolje, da bi revica padla v vodo in utonila.

△ Tokrat sva z Lipetom tudi doobra pregledala stanovanjski blok v Selcah. Pravijo, da je občinski. Nekaj je pa le malce nerodno, namreč — v tej bajti sploh niso naredili shrambe. Bolj važno je pa to, da niso pozabili stranišč. Končno bodo pa lahko te prostore predelali za shrambe — svoje »kulturne potrebe« bodo pa hodili opravljat pod milo nebo.

△ Tistikrat so mi pravili, da zidajo v Studnem čudovit kiviljarski obrat. Seveda sem koj tekkel tja, da se na lastne oči prepričam, kako je s tisto gradnjo. Madonca, če bi me videli, kakko sem se obračal in gledal. Ja, kaj morem za to, če nisem ničesar opazil. Je zaenkrat še vse precej pri tleh. Do plošče so prišli, potlej jim je pa denarja zmanjkalo — kredita pa ne dobijo. Zlomka, to je pa res

čudno, od kod so izpuli tisti denar, s katerim so kupili Mercedes?

△ No, s to gradnjo je prav tako, kot s Prosvetnim domom v Češnjici, za katerega jim je že pred osmimi leti zmanjkalo denarja. Ampak, oni so toliko na slabšem, ker se vedno nimajo avtomobila.

△ Ob tej priliki sem tudi zvedel, da bo na otvoritvi tega doma, ki ga bodo sezidali leta 19... , prišla plehmuzka iz Selc zastoj špilat. To bo zares čudež, saj zdaj tanarbolj špilajo takrat, kadar jim instrumente fejšt namažejo.

△ Pod večer, ko sva z Lipetom v selški štiriji za majhne denarje prav imenitno večerjala, sem potožil, češ da se tukajšnji prebivalci kaj malo brigajo, kakšna so dvorišča in sploh prostori okrog poslopij. Take svinjarije pa že lep čas nisem videl. Kaj si le morejo misliti tuji, ki jih pripelje pot v Selca.

Pa je Liše dejal: »O, to je pa prav imenitno, če se kakšnih deset prascev, pa še prav debelih, podi po dvorišču. Vsak jih je lahko vesel.«

»Saj ne mislim prašičev,« sem ga poučil, »ampak tako je nastlano, da se ven ne spoznaš.«

»Kaj — ven ne spoznaš. Saj se na stanovanjskih uradih tudi nič več ven ne spoznajo, pa imajo še bolj štekadirane ljudi, kot v Selcah. Kar premisli. Ondan je nekdo pravil, da je dobil od stanovanjskega urada — ne vem od katerega — odlobo, da je njegovemu stricu dodeljena soba, pa je revež že pred tremi leti umrl...«

No, in tiste sobe sva bila z Lipetom tako vesela, da sva ga pošteno na zob djala.

Vas pozdravlja Vaš

BODICAR!

Aleš je bil slednjič pripravljen in je voščil sestri lahko noč. Ana mu je dejala, da bo pustila ključ na oknu, kakor navadno. Potem je ostala sama v prazni sobi in spet mislila, kje hodi Dominik že peti dan in ali se mu bo posrečilo stakniti denar.

Skoro razveselila se je, ko je prišel v hišo stric Miklavž. Želela si je nekoga, da bi mogla z njim pokramljati, ker se ji ni dalo spati. Vedela je, da bi dolgo v noč ne zatisnila očesa od samih skrbi na Dominika.

Miklavž je sedel na prizidek k peči, odrezal kos tobakove klobase in ga začel počasi žvečiti. Bil je pobit in čemeran, čez nekaj časa je potožil, da ga trga po rokah in v križu.

„To je od vremena,“ je rekla Ana.

„Ni od vremena. Postaral sem se, Ana, postaral...“

„Saj jih imate komaj šestdeset!“

„Enoinšestdeset jih bo o svetem Miklavžu,“ je rekel stric. „Nikoli nisem prav razumel starcev, ki jim je vsako delo pretežno, letošnja jesen pa je tudi mene potlačila.“

„Saj vas ni,“ je zamišljeno rekla Ana.

„Je me, je,“ je trdil Miklavž. „Ali sem doslej kdaj poznal utrujenost? Nikoli! Zdaj mi pa roke omahujejo, proti koncu komaj še držim vrsto z mlajšimi.“

„Prešlo bo,“ je menila Ana in spet mislila na Dominika. Peti dan je že na poti. — Kaj pa, če se mu je spotoma kaj zgodilo? — ji je zakovalo v možganih. Stresla se je od bojazni. No, saj ni nič, samo oprava ima in zaradi deževja ne more domov, a bo že prišel, jutri, prav gotovo...“

Stric Miklavž je izpljunil prežvečeni tobak in vprašal:

„Kam pa je šel Dominik?“

„Ne vem,“ Ana je globoko vzdihnila.

Miklavž je trenutek pomolčal, potem jo je zamišljeno, skoro žalostno vprašal:

„Pa ga boš res vzela, Ana?“

„Oh, stric...“ Ana je bila skoro začudena, ko je opazila, da je Miklavž prvič vprašal po nečaku brez tistega žolčnega sovrašstva, ki ga je zmeraj kazal, kadar je le kdo omenil njegovo ime. Zdelo se ji je, da je starec morebiti res bolan, ko tako mirno govori o Dominiku. „Stric, kaj pa naj storim? Ali naj ostanem vse življenje sama?“

„Ne, to bi ne bilo dobro,“ je odvrnil Miklavž. „Samo bojim se, da s Dominikom ne boš imela sreče.“

„Zakaj ne?“

„Preveč je surov, preveč grabežljiv, z eno besedo: Zgončev je!“

„Saj ni tak,“ je ugovarjala Ana.

„O je!“ je trdil Miklavž.

„Kje neki!“ je nejevoljno rekla nečakinja. „Stric, vi zato ne marate Dominika, ker starega Zgonca sovražite, čeprav ne vem, zakaj. Skrben gospodar je bil zmeraj, delaven tudi, tega mu nihče ne sme odrekati. In teta je res boleha, križe je imel z njo.“

„Kdo je kriv, da je taka? On sam! Ali si jo poznala, ko je bila še dekle? V trgu ni bilo lepšega dekleta in živa in razposajena, uh! Lahko bi si bila izbrala, kogar bi bila hotela, Heteri je silil za njo, pa ga ni marala. Ne vem, kaj je storil Zgonc z njo, da jo je pregovoril, bila je kakor da ji je zavdal. Doma smo branili, saj si lahko misliš! Kaj pa je imel takrat? Strgano bajto v Kamni gorici in nič drugega! Potem, ko je prišlo tako daleč, da ga je morala vzeti, je pa pokazal zobe. Držal se je na vso moč prevzetno in kako je barantal za doto! Pa prav tak je bil, kot Dominik, prav tako hudičevo črne oči je imel...“ Starec je sahnil v svojih spominih. Potem je pogledal zamišljeno Ano in mračno rekel: „Ali veš, da nisem bil na njeni svatbi?“

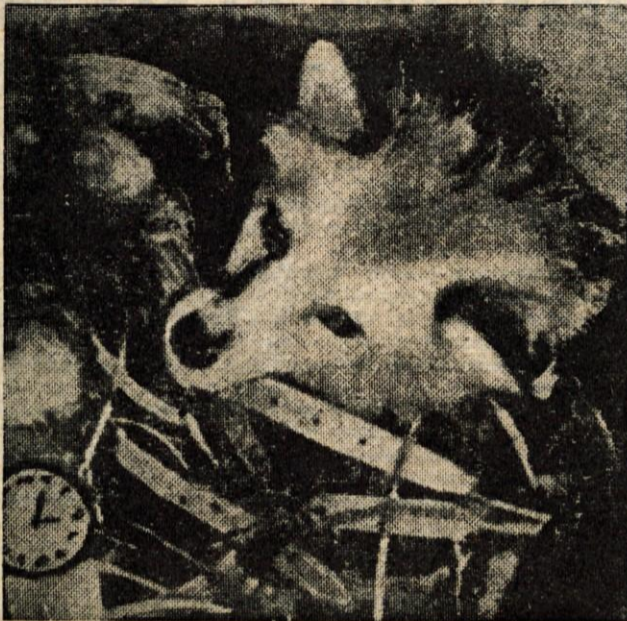
„Neee?“

V vesolju kroži drugi umetni satelit

»Damka« v višini 1500 kilometrov • Veliko presenečenje med znanstveniki
• V prodaji so že vstopnice za potovanja na naše sosede - planete
• Japonci prodajajo parcele na Marsu

Ljudje, ki jih je sicer dogajanje visoko nad nami kaj malo ali pa nič zanimalo, so zadnji mesec z največjo napetostjo prebirali poročila o prvem umetnem satelitu, ki še vedno kroži v vesolju. Toda niso se še mogli naučiti temu uspehu znanosti, so sovjetski znanstveniki ponovno presenetili ves svet — v vesolje so izstrelili 3. novembra t. l. nov satelit, ki je mnogo večji od prvega. Izstrelitev dveh umetnih satelitov, ki zdaj krožita okrog Zemlje je tako velik uspeh znanosti, da moramo še počakati, preden bo znan ves daljnosežni pomen tega dogodka, zlasti še, ker so ruski znanstveniki z drugim satelitom poslali v višave tudi prvo živo bitje.

Drugi umetni satelit, ki ga je kolektiv sovjetskih znanstvenikov posvetil 40-letnici velike oktobrske socialistične revolucije, tehta 508,3 kilogramov in kroži v višini

Ali boš tudi ti prvi na Mesecu?

1500 kilometrov. Za pot okrog Zemlje potrebuje 102 minuti, kot med njegovo potjo in ravnikom pa je 60 stopinj. V njem so razni aparati, med drugim dva radijska oddajnika, ki delujeta na frekvencah 40,002 in 20,005 kilocikla, aparati za registriranje kozmičnih žarkov, temperature, tlaka in ostalih pogojev v gornjih zračnih plasteh. Razen tega pa je v drugem satelitu prvi živi potnik - pes. Dejstvo, da je v drugem satelitu tudi živo bitje, ni presenetilo in zainteresiralo le znanstvenike, temveč najširši

krog prebivalcev naše zemeljske oble. Zakaj? Zato, ker ne bo več misel potovati na Mars, Mesec ali kak drug planet fantazija, če se bo ta pes, pravzaprav psica »Damka«, vrnil s potovanja v vesolje v svojo kočico takšen kot je šel. Če bo tako kot so to izračunali in predvidevajo sovjetski znanstveniki, potem ni več daleč čas, ko bo z novim satelitom v vesolje odpoval človek ali pa celo pristal in stopil na tla Meseca.

Da se bo »Damka« lahko vrnila na Zemljo, je poskrbljeno. Iz satelita bo prišel signal, da se je pes spustil s padalom, dve ali tri ure potem, pa bo pristal na Zemlji. To bo omogočilo, da bodo ugotovili kraj, kamor bo padel. Poseben aparat, v katerem čepi »Damka«, bo preprečil, da tudi aparat sam ne postane majhen satelit, ki bi prav tako krožil okrog Zemlje. Ko bo ta aparat še nekaj kilometrov nad zemljo, bo posebna naprava vrgla psa iz njega. K psu je pritrjeno padalo, ki se bo avtomatično odprlo.

Vsekakor pa so morali »Damko« že pred odhodom v vesolje dalj časa skrbno pripravljati za takšno pot. Zato je že nekajkrat poletela v posebnih raketah tudi do sto kilometrov visoko, razen tega pa je bila tudi dalj časa v posebnih celicah, ki približno ustrezajo sedanjim pogojem v satelitu. V satelitu dobiva umetno hrano, številni aparati pa sporočajo podatke o njenem stanju, dihanju, krvnem pritisku itd.

Po zadnjih vesteh drugi sovjetski umetni satelit normalno kroži okrog Zemlje. Prvi dan, ko je bil izstreljen, je že 20-krat letel okrog Zemlje. Vsi aparati v njem delujejo v redu in po tem sodijo, da so tudi vsi življenjski pogoji psa v satelitu normalni.

Dejstvo, da so sovjetski znanstveniki z največjim uspehom poslali v vesolje že dva umetna satelita, daje pobude za pospešeno dejavnost na najrazličnejših področjih. Potovanja na Mesec in polet v vesolje so danes že tako blizu, da ne moremo več govoriti o bujni in neostvarljivi domišljiji. Kljub temu pa nekateri tako hite, kot da bodo prišli prej na Mesec ali Mars, preden se bo vrnila »Damka« spet na Zemljo. V tem pogledu je zlasti hitra francoska turistična družba, ki se boji, da ne bi zamudila ugodnega trenutka, saj je dala že tiskati prve vstopnice za potovanje na mesec. Prvi vozni listek pa je že dobila znana pevka Marija Candida, ki ji je — vsaj formalno — zagotovljen prijeten konec tedna nekje na Mesecu... Pobudniki vesoljnega turizma pa so objavili tudi to, da je cena vozovnicam za potovanje na Mesec in nazaj nekaj nad pol milijona frankov.

Ni manj smešni pa so s svojo hitrostjo tudi Japonci. Njihovo medplanetarno združenje za polete pravi, da je po uspešni izstrelitvi prvega umetnega satelita močno naraslo zanimanje za parcele na Marsu in na drugih planetih. Še pred kratkim je stal hektar zemljišča na Marsu — združenje je prodajalo zemljišče bolj zaradi propagande in šale — 500 jenov. Pred mesecem dni pa je bilo na Japonskem že 16.000 »marsovskih posestnikov«.

1903. leta je bila v Petrogradu zgrajena velika ladja, križarka »Aurora«. Naslednjega leta je že sodelovala v neslavni borbi z Japonci. Nato je pet let služila kot šolska ladja in kot taka še danes počiva na mirnih valovih Neve.

Slavna je preteklost »Aurore«. Tako slavna, da sta se zgodovina človeka in »Aurore« združili v eno.

1917. leta so vrvi »Aurore« zaskripale pod naletom burje. Februarski veter je razvil na krmi rdečo zastavo. Mornarji-revolucionarji so prevzeli ladjo v svojo oblast, nekdanje oficirje »Aurore« pa so pozaprli.

Od tega trenutka dalje, so se ob ladji, ki je mirovala v pristanišču, sprehajali razni agitatorji, ki so hoteli pridobiti na svojo stran posadko revolucio-

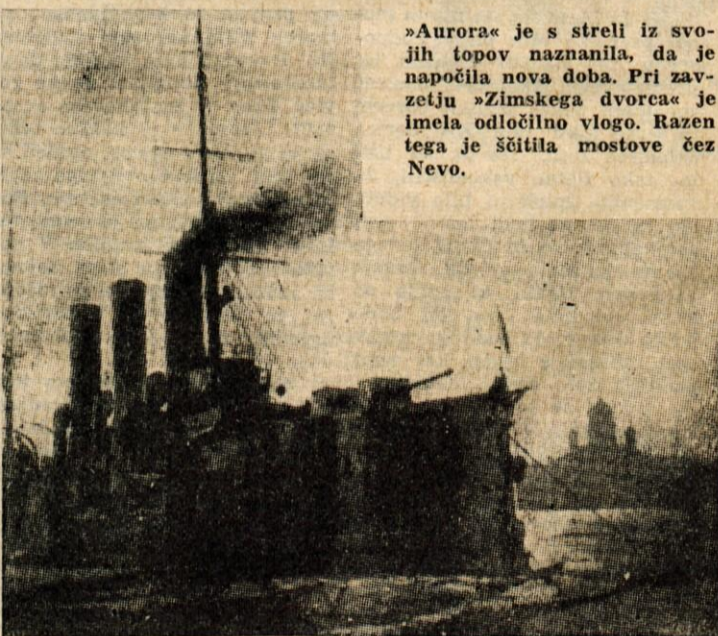
narne »Aurore«. Toda mornarji se niso pustili pregovoriti. Pri njihovih odločitvah in pri njihovem delu so jih odšle naprej vodile le parole boljševikov. Prav zaradi tega pa je imela »Aurora«, kot njena posadka, pozneje velik pomen za Petrograd in za oktobrsko revolucijo.

Pred prvimi oktobrskimi dnevi je takratna časna vlada v Rusiji za vsako ceno hotela

logo, da zasede centralni, Nikolajev most in da ga zveže. Toda komanda ladje je odrekla poslušnost, zato jo je »Aurorin« komite zaprl in sam zavzel most. S tem je odprl in osvobodil pot delavcem, predvsem iz Viborske strani.

In ko je začasna vlada iskala zadnje zavetišče v Zimskem dvorcu in ko je rdeča garda čakala znak za juriš, so topovi

»Aurora« je s strelji iz svojih topov naznanila, da je napočila nova doba. Pri zavzetju »Zimskega dvorca« je imela odločilno vlogo. Razen tega je ščitila mostove čez Nevo.

»Aurore« oddaljiti iz Petrograda. Toda osem mornarjev ladijskega komiteja je odbilo vse ukaze.

Ko je revolucionarna plima že tako narasla in pretela, da bo odnesla začasno vlado, je le-ta ukazala, da dvignejo vse gibljive mostove na Nevi, ker edino tako lahko preprečijo nalet iz delavskih predmestij Petrograda. Tedaj pa je boljševiški vojni štab dal »Aurori« na-

»Aurore« s svoje palube zasuli Zimski dvorec z granatami. Njeno grmenje je naznanilo oktober.

Začela je revolucija. 50 mornarjev z »Aurore« je ščitilo Smolno, kjer je bil operativni štab revolucije, a ostali so šli v napad na najmočnejša središča odpora. Le malo se jih je spet vrnilo nazaj na ladjo, ki je prva najavila v zgodovini novo ero.

„Aurora“
naznanila
oktober

Bralci + + REDAKCIJA

□ Prebrala sem članek, ki je bil objavljen 25. oktobra, o gospodarski problematiki v Železnikih. Med komunalnimi potrebami občine je omenjena tudi elektrifikacija Zgornje Selške doline. Neštete so bile vse vasi, kjer še nimajo električne razsvetljave, razen Zgornje Sorice. Zakaj ta vas ni bila nič omenjena? Ali je morda vzrok v tem, ker se elektrifikacije Zg. Sorice niso lotili vsi vaščani, temveč le nekaj gospodarjev?

I. K.
Zg. Sorica 30

Vsekakor ni vzrok v tem, ker se izgradnje elektrifikacije niso lotili vsi vaščani, čeprav to ni na mestu, saj bodo imeli od električne energije vsi enake koristi. Povedali pa so nam na ObLO Železniki, da bo

Zg. Sorica še letos dobila električno razsvetlavo, ker je upoštevana v elektrifikacijskem načrtu Zg. Selške doline. V omenjenem članku je le naš novinar nehoté pozabil omeniti Zg. Sorico.

□ V rubriki »Bralci in redakcija« sem čital v zadnji številki članek nekega bralca, ki se ogreva za odpravo ali pa vsaj za omejitve rubrike »S sodišča«. Jaz sem proti temu, saj marsikaj piše v njej, kar nam je lahko samo v korist. Sem pa tudi jaz in moji prijatelji mnenja, naj bi bila zadnja stran bolj pestra. Več humorja in manj športa! Prav s tem namenom vam pošiljam dve risbi: »Kje se skriva cestar« in starega zaljubljenca, ki poje pod oknom »Dekle daj mi rožico zalo.«

L. J.
Kom. Dobrava 7

V prihodnje bomo skušali ustreči vaši želji in popestriti zadnjo stran. Za vaša prispevka se vam pa najlepše zahvaljujemo, čeprav jih ne bomo objavili. Podobne skrivalnice

kot ste nam jo vi poslali, imamo večkrat v pionirskem kotičku.

□ Občutek imam, da je Bodičarjeva Marjana najbolj popularna ženska v Kranju, ker nam jo tov. Bodičar vsak petek predstavi v svoji rubriki »Bodice«. Zanima me, ali je lepa, mlada, velika ali majhna? Ali bi lahko objavili njeno sliko?

Ali so mlečne restavracije, posebno na Jesenicah, imele kaj zgube v času epidemije gripe? Ali je žganje res zdravilo proti gripu?

A. V.
Bled

Kakšna je Bodičarjeva Marjana, bomo molčali. Njene slike pa si nikakor ne upamo objaviti, ker je kljub vsemu njen možiček preveč ljubosumen nanjo.

Na Jesenicah mlečne restavracije zaradi azijske gripe niso imele nobene zgube, ker takih restavracij sploh nimajo. Kot vemo, pa šilce žganja pred boleznijo ne škoduje. Če pa je človek že nalezl bolezen, pa žganje nič ne koristi.